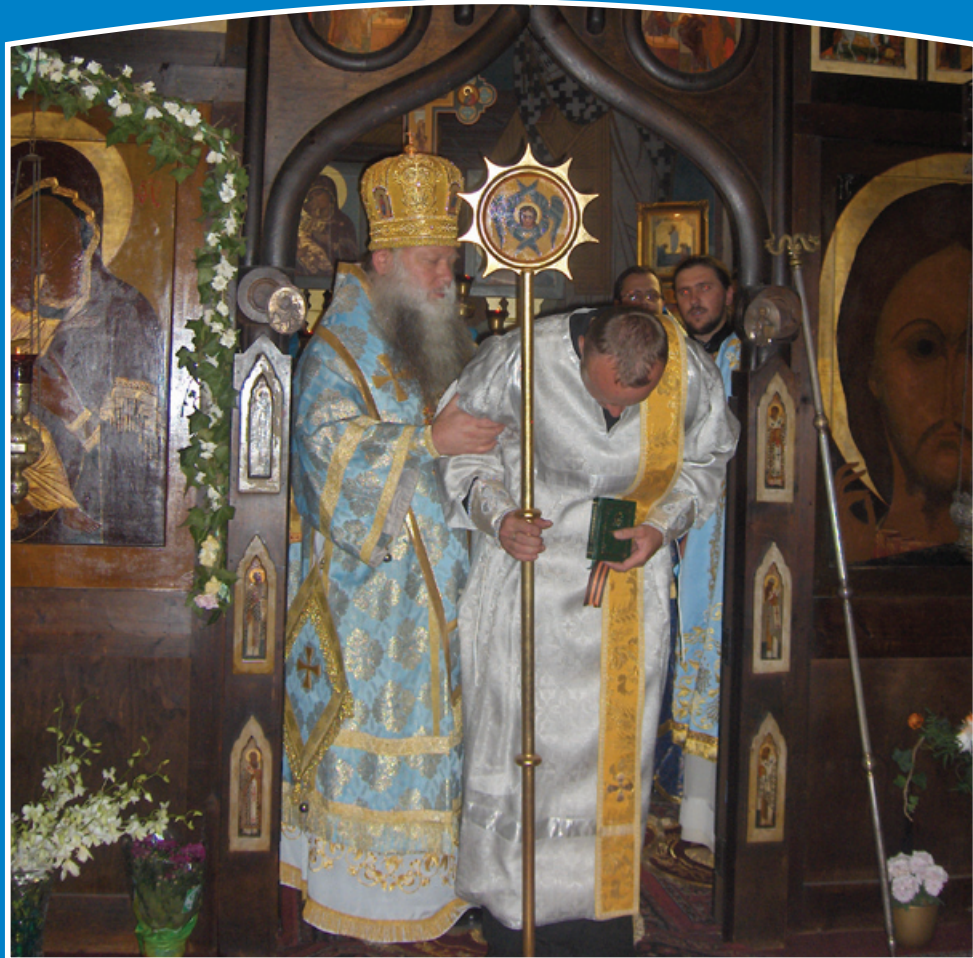

HLAS PRAVOSLAVÍ

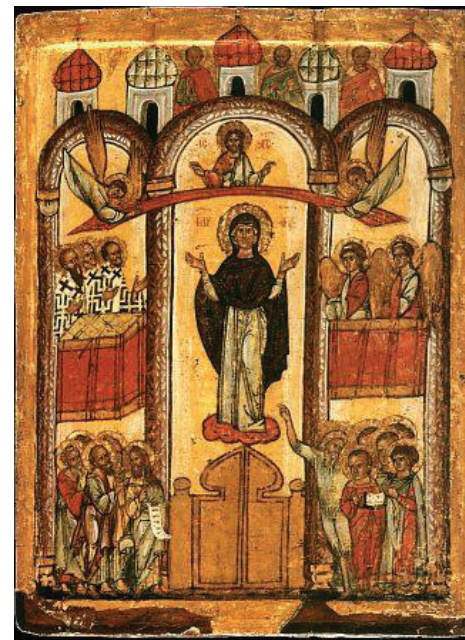
**SLOVO METROPOLITY: O PODĚKOVÁNÍ / DOGMATIKA: O VÁŠNÍCH
ARCHIMANDRITA VITALIJ – O ZAKLADATELI MONASTÝRU V LADOMÍROVÉ
ZE STARÉHO ZÁKONA: DOBYTÍ JERICHA
CHRÁM SV. CYRILA A METODĚJE V PŘEROVĚ
METROPOLITA ANTONIJ SUROŽSKIJ: V JÁMĚ LVOVÉ
PRAVOSLAVNÍ V JAPONSKU/ METROPOLITA KRYŠTOF V ŘECKU
ROZHOVOR S MITR.PROT. MGR. JANEM POLANSKÝM
ZAMYŠLENÍ: O DARU ROZLIŠOVÁNÍ / EKOLOGIE
FOTOREPORTÁŽ ZE SVĚCENÍ DIÁKONA MAXIMA MARKA ŠVANCARY**

SYLVA NOVOTNÁ

Žije a pracuje v Olomouci. Vystudovala výtvarnou výchovu a ruský jazyk na PF UP, dějiny umění na FF UP a nyní pokračuje ve studiu pravoslavné teologie. Absolvovala stáže v ikonopisné škole při Moskevské duchovní akademii, v monastýrské ikonopisné dílně v Optinské poušti.

Kontakt: sylva@volomouci.cz

ZÁŠTITA PŘESVATÉ BOHORODICE

svátek 1. října/ 14. října

Milí čtenáři,
s pomocí Boží vzniklo v pořadí již 12. číslo našeho obrozeneho Hlasu pravoslavi. Narodil se časopis – živý tiskový orgán naší církve, který už není jen kronikou událostí, ale reaguje i na naše problémy, evokuje zamyšlení, vybízí k dialogu, vyvolává živé – a někdy i různorodé ohlasy. Narodil se portál www.hlaspravoslavi.cz, který zveřejňuje bez prodlení aktuální informace, pozvánky – rozesílá všem zájemcům newslettery. Každý měsíc s jistým rozechvěním přicházím do banky a zjišťuji, zda máme na zaplacení poplatků spojených s provozem portálu a tisk dalšího čísla. Každé nové číslo je samo o sobě Božím divem, protože opravdu nemáme žádnou jistotu – jen naději, že nám obětaví pomohou svými dary a modlitbou nebo nás potěší příspěvkem, dopisem, mailem, fotografiemi. Z celého srdce děkuji všem dárčům za ten i sebeskromnější dar a každému z vás za všechny dopisy, maily, esemesky. Hlas pravoslavi bude především takový, jakým ho uděláme my sami...

S láskou v Kristu
Maria

Z OBSAHU

SLOVO METROPOLITY	PRAVOSLAVÍ VE SVĚTĚ
O poděkování4	Pravoslavní v Japonsku24
TEOLOGIE	Zpravodajský zápisník.....26
O vášních6	MÉDIA
Pavel Milko	Projekt Karlín – U Sluncové28
LITURGIKA	EKOLOGIE.....30
Poznáme naše chrámy?10	Cestujeme
DUCHOVNÍ ČTENÍ	Roman Juriga
V jámě llové13	ZE ŽIVOTA EPARCHIÍ35
metropolita Antonij Surožskij	ROZHOVOR
Dobytí Jericha14	s mitr.prot.Mgr. Janem Polanským.....40
arcibiskup Simeon	EKUMENA U NÁS42
Novodobý šamanismus VIII.....16	ZAMYŠLENÍ.....44
o. Jan Týmal	O daru rozlišování
O samolibosti19	Roman Juriga
sv. Jan Klimakos	Z REDAKČNÍ POŠTY46
HISTORIE	SPOLEČENSKÁ KRONIKA47
O zakladateli monastýru v Ladomírově.....20	Z PROGRAMU METROPOLITY48
Svatava Maria Kabošová	Přehled archijerejských bohoslužeb

O PODĚKOVÁNÍ

V poslední době se z naší běžné mluvy vytrácejí slova, která otevírají srdce svou prostotou a upřímností. Patří mezi ně například pozdrav Dobrý den nebo Ahoj, provázený laskavým úsměvem. Velmi často také zapomínáme na slovo „děkuji“. Poděkování by nemělo být jen slušností či jakousi povinností, něčím, co nás od dětství učili, abychom říkali, ale poděkovat bychom měli umět upřímně a lidsky.

DNE 14. ZÁŘÍ 2008 SE V CHRÁMU SV. PETRA A PAVLA V KARLOVÝCH VARECH KONALA ARCHIJEREJSKÁ LITURGIE, PO KTERÉ BYLA VYSVĚCENA KAPLE A KŘÍŽ V STARÉ ROLI, KDE PRAVOSLAVNÍ ZÍSKALI I ČÁST HRBITOVA.

V životě víry patří poděkování k hlavním duchovním pilířům mostů, po nichž přecházíme z časnosti do věčnosti tehdy, když dovedeme Bohu Otci a našemu Stvořiteli poděkovat. Vlastně nikdy nestačíme opravdu poděkovat za všechny dary, které nám dává. Mnoho jeho darů nám zůstane skryto až do konce života.

Předně bychom měli poděkovat za dar života. Za to, jací jsme, v jaké rodině jsme se na-

rodili a vyrůstali, ať už to bylo na venkově či ve městě, v rodině dobře situované nebo chudobné, ale bohaté na velké ideály a jak se patří soudržné. Děkovat za dar života bychom měli i v případě, že jsme žili v rodině, kde si lidé nerozuměli, hádali se, chyběla jim vzájemná úcta a láska.

Já osobně nestačím Bohu děkovat za to, že jsem se narodil v Praze před 55 lety a mohl jsem v tomto nádherném městě vyrůstat, pro-

cházet jím, těšit se ze soch na Karlově mostě, dívat se na pražský orloj s apoštolou, obdivovat úzké křivolaké uličky Starého Města.

Stejně tak nestačím Bohu děkovat za svou rodinu, kde jsem se naučil nejen vážit si rodinné soudržnosti, ale od svých rodičů a prarodičů jsem se naučil také modlitbě, ctít pravdu a spravedlnost, i když nám malým tehdy kladli na srdce, abychom to, co doma slyšíme, nikde jinde neříkali. Pochopil jsem tak, že každý člověk i každá rodina má právo na svá tajemství, že právě ta tajemství prohlubují rodinné soužití a vzájemnou lásku.

Nikdy by proto nemělo chybět „děkuji“ řečené blízkému člověku, který věrně zachoval naše tajemství.

Vidíme, že poděkování má řadu úrovní. Od prostého „děkuji“ za prokázanou službu anebo dárek až k poděkování, které se samo stává darem. Jedná se o ryze lidskou zkušenost, kdy vidíme, že námi řečené upřímné děkuji dělá ještě větší radost těm, kteří nás obdarovávají.

Před lety jsem to jasně pochopil, když mně

moji řeční přátelé darovali vzácný žehnací kříž, abych jím žehnal pravoslavným křesťanům v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. Takový kříž nešlo u nás doma koupit, a žehnat při bohoslužbách je potřeba. Měl jsem z něho proto obrovskou radost a bylo to na mně vidět. Hlas se mi třásl dojetím, když jsem říkal: „Eucharisto – děkuji“. A tu vidím v očích dárců slzy radosti. Bylo jasné, že mají ještě větší radost z toho, že mě tak potěšili a dojali svým darem, a že moje „děkuji“ bylo pro ně darem ještě větším.

Proto každé upřímné „děkuji“ potěší a zahřeje srdce a samo o sobě se stane darem.

Nezapomínejme provázet svůj každodenní život slovem „děkuji“. Provázejme jím své osobní, rodinné a ostatní mezilidské vztahy. A pamatujme si, že každé „děkuji“ je samo o sobě cenným darem, kterým zušlechťujeme svůj život, prohlubujeme naši společnost rozměrem lidské laskavosti a činíme tím celý svět krásnějším.

METROPOLITA KRYŠTOF

DOGMATICKÁ A MORÁLNÍ AKTUÁLNOST PRAVOSLAVNÉHO UČENÍ O VÁŠNÍCH

Resumé: Problém zla a boj proti zlu je spjat v pravoslavném učení s učním o vášních a bojem s nimi. Proto je boj proti sebelásce, požívačnosti, lakomství a marné slávě jedním ze základních bodů autentického pravoslavného života.

POSTAVENÍ PROBLÉMU

Často se můžeme setkat s kritikou víry a křesťanského života. Padají obvinění že nijak nebrání současnému morálnímu úpadku a vládě konzumního života. Mnohdy se má dokonce za to, že konzumní život stojí přímo na křesťanských základech, když se generalizuje, co Max Weber říká ve své práci *Protestantská etika a duch kapitalismu* (Die protestantische Ethik und der Geist des Kapitalismus - poprvé publikována 1904-1905). Záměrem tohoto článku je proto pokus o představení pravoslavné duchovnosti a morálky z perspektivy boje proti vášním. Domníváme se, že toto jádro pravoslavné duchovnosti a morálky veškerá obvinění vyvrací a zároveň je výzvou k praktické realizaci.

AUTENTICKÁ DUCHOVNOST

Metropolita Hierotheos (Vlachos) píše: „Člověk žijící v církvi musí skrze milost nejprve očistit své srdce od vášní, poté dosáhnout osvícení myslí, tedy Adamova stavu před pádem, a nakonec vystoupit ke zbožštění, které tvoří společenství a jednotu člověka s Bohem a je totožné se spásou. Takové jsou stupně duchovní dokonalosti, které jsou zároveň základem pravoslavné duchovnosti.“

1 Metropolita Hierotheos, Μικρά εισοδος στην Ορθόδοξη Πνευματικότητα. Αθήνα 1998, s. 56; český překlad Metropolita Hierotheos (Vlachos), *Pravoslavná spiritualita*. Prešov 2006, s. 46. 2 K tomu byly užívány již pouštními otci tzv. střelné modlitby. Většinou to byl krátký verš z Písma, který opakováním působil jednak jako odporování špatným myšlenkám a sjednocoval a očisťoval mysl. U hesychastů se prosadila jedna jediná střelná modlitba – modlitba Ježíšova (resp. modlitba k Ježíši): „Pane Ježíši Kriste, Synu Boží, smiluj se nade mnou (hříšným).“ Tato modlitba má dle tradičního učení tři stupně. Prvním je ústní modlitba, kdy je mechanicky opakována ústa a mysl do ní není příliš zapojena. Druhým

stupněm je modlitba myslí (mentální), kdy je veškerá pozornost myslí soustředěna na opakování formule a třetím stupněm je srdce modlitba, kdy mysl (voůc, intellectus) sestupuje do srdce, které je v učení východních asketů centrem člověka, kde se setkává Bůh s člověkem. Tehdy se stává modlitba ustavičnou a člověk zažívá různé stavy milosti.

3 Texty o hesychastické modlitbě byly v r. 1782 vydány Nikodémem Hagioritou v Benátkách v antologii pod názvem *Filokalia* a obsahuje škálu autorů od sv. Antonína Velikého po hesychasty 14. stol. O jedenáct let později moldavský mnich Paisij Velikockij vydává v Petrohradě překlad těchto textů v církevní slovanštině

Autentická pravoslavná duchovnost je spjata s pojmy nipsis (νήπις – duchovní bdělost) a hesychia (ήσυχία). Základní rysy hesychie můžeme popsat následovně. Snažíme se setrvat bez přerušování ve vzpomínce na Boha a naplňovat věty z Nového zákona. „Bud'te tedy dokonalí, jako je dokonalý váš nebeský Otec.“ (Mt 5,48) „Bez přestání se modlete.“ (1 Thess. 5,17) „Vždycky a při každé příležitosti prostě a modlete se, jak to duch vnuká.“ (Ef 6,18) ad. Ztišení se – hesychie je podmínkou dosažení „čisté modlitby“, jak ji nazývá Evagrius. Tato čistá modlitba má několik stupňů. První stupeň je zřeknutí se všech věcí, druhý je odporování (ἀντιρρέσις) zlým myšlenkám (λογισμοί) a třetí je osvobození se i od dobrých a svatých věcí, které jsou pro svou mnohočetnost a rozmanitost překážkou pro sjednocení se s Bohem. Duch (voůc, intellectus) se musí stát nahým (γυμνός), nehmotným (ἄυλος), beztvárným (ἀνειδος), aby se stal čistým světlem.

NAUKA O STVOŘENÍ A PÁDU ČLOVĚKA

Stěžejní dílo týkající se hesychasmu a modlitby – *Filokalia* má tento podtitul: „Φιλοκαλία τῶν ἱερῶν Νητικῶν συνερανεισθεισα παρά τῶν θεοφόρων Πατέρων ἡμῶν ἐν ἡ δία τῆς κατὰ τῆς πρᾶξις καὶ θεωρίας ἠθικῆς φιλοσοφίας ὁ νοῦς καθαιρεται, φωτίζεται καὶ τελειοῦται.“ Do češtiny přeloženo: „Filokalia ze svatých neptiků sestavená svatými a bohonosnými Otci, skrze kterou je mysl etickou filosofií během praxe a teorie očisťována, osvěcována a dováděna k dokonalosti (tj. zbožšťována)“. Postup na cestě hesychie lze popsat totiž také za pomoci tzv. třech stadií (očisťování – osvícení – zbožštění), které se těsně pojí s pojmy theo-

pod názvem *Dobrotoljubije*. Do ruštiny byla přeložena Theofanem Zlatovrníkem v druhé polovině 19. stol, který při svém překladu vnechal některé texty týkající se tzv. psychosomatické metody modlitby (poloha, způsob dýchání modlitebníka ap.). Hesychasmus zpopularizoval na Západě překlad 'Upřímných vyprávění ruského poustníka' (poprvé vydáno r. 1870) neznámého autora, který vyšel v r. 1945 francouzsky a brzy potom ve většině evropských jazyků (kompletní a slušný překlad do češtiny vyšel nedávno: *Upřímná vyprávění poustníka svému duchovnímu otci*. Velehrad 2001). V Rusku byla 'Ježíšova modlitba' známa nejpozději od 15. stol, kdy o ní hovoří např. Nil Sorský (†1515) ve svém 'Ustavu'. Velkými

ria (θεωρία) a praxis (πράξις), a které vycházejí z pravoslavného učení o stvoření člověka a o prvotním hříchu.

Podle pravoslavného učení o prvotním hříchu neodpovídá pravdě, že by sama lidská přirozenost byla hříšná. Člověk by potom nenesl za své konání odpovědnost. Hřích proto musí být záležitostí vůle, která se podřizuje vášním. Lidská přirozenost je k hříchu náchylná, neboť jí po pádu, kvůli smrti, zmítají vášně. Smrtelní lidé rodí smrtelné děti, které zdědili páθη (vášně) z nichž vznikají hříchy. Dědi se smrtelnost a nikoliv hříšnost, která je chápána jako závislá, nebo odvozená od smrtelnosti.

Výchozím bodem pravoslavné antropologie je stvoření člověka „podle obrazu a podobnosti“ (Gn 26,1). Lidská přirozenost je tak na jedné straně (nekonečně) rozdílná od Boha – odraz není vzor –, na druhé straně mu je (nekonečně) podobná, příbuzná, protože je „podle obrazu“. První člověk je vlastně stvořen na hranici – ani smrtelný ani nesmrtelný. Na jeho svobodné vůli záleželo, pro co se rozhodne. Člověk byl stvořen relativně dokonalý, po všech stránkách vybavený na cestu ke zbožštění, kterého měl cestou nekonečného zdokonalování dosáhnout. Klasicky vyjádřeno – člověk měl dojít od obrazu k podobnosti.

Život a nesmrtelnost člověka spočívala v lásce k Bohu a bližnímu. V Ráji Bůh postavil strom poznání dobra a zla, ale zakázal z něj pod hrozbou smrti člověku jíst. Mezi autory převažuje názor, že Bůh člověku nechtěl poznání odepřít, nýbrž se k němu měl člověk dopracovat. Člověk, však nechtěl čekat a rozhodl se, že se podvodem a bez úsilí stane rovným Bohu. Tato hybris nemohla zůstat nepotrestána, a jak píše Písmo,

propagátory modlitby byli Dmitrij Rostovský (†1709), optičtí starci, Serafim Sárovský (†1883), Jan Kronstadský (1829-1908), Ignatij Brjancaninov (1807-1867) ad.

4 Člověk nebyl na toto poznání zralý a nebylo a není mu k ničemu. Jak říká sv. Pavel: „Vim totiž, že ve mně, to jest v mé lidské přirozenosti, nepřebývá dobro. Chci dobro, to dokážu, ale vykonat už ne. Vždyť nečiním dobro, které chci, nýbrž zlo, které nechci.“ (Ř 7,18-19). Člověk sice ví, co je špatné, ale přesto to koná.

5 Gn 3,22.

6 Zde je poště říci, že τελειοσις v pravoslavné tradici neznamená něco statického, ale i na věčnosti dochází ke stálému pohybu přibli-

neměla se stát nesmrtnou. Člověk nedospěl ke svému završení a nesmrtnosti, tj. zbožštění. Bezprostředně po svém přestoupení se člověk zakrývá fikovým listím, což symbolizuje vydání se démonům. Svým přestoupením se člověk rozhodl odmítnout životodárné společenství s Bohem a rozhodl se jít cestou smrti a démonské poroby. Když odvrátil svou lásku od Boha, přestal milovat i svého bližního –, na tomto místě bychom si měli připomenout dvě základní novozákonní příkázání: „Miluj Hospodina, Boha svého, z celého svého srdce, celou svou duší, celou svou silou a celou svou myslí a miluj svého bližního jako sám sebe“ (L 10,27; Mt 22,37-39) –, láska byla zaměněna strachem a vznikl individualista a egoista. Odvrácení od Boha přináší smrt, která je hlavním důsledkem prvotního hříchu a jedním z nejdůležitějších činitelů po pádu. Smrt a zlo nejsou dílem Boha. Přivádí je na svět člověk (a ďábel) svým svobodným rozhodnutím. Po prvotním hříchu se lidé dostali pod nadvládu smrti a zániku a jako smrtelní, rodili smrtelné děti.

Adamův hřích je chápán jako příčina onemocnění lidské přirozenosti, které se projevuje především v podřízení smyslovému životu a následující dědičné smrtelnosti. Pravoslavná tradice ve svém učení o prvotním hříchu nezná dědičnou vinu, nebo dědičnou hříšnou přirozenost. Jelikož se Adamova volba odehrála na rovině γνώμη (osobní vůle), nemůže být postižena přirozenost. A stejně tak je zjevné, že nedochází k nějakému pokažení přirozenosti, případně ztrátě nadpřirozené milosti, nýbrž osobní volba způsobuje, že dochází k nerealizaci prvotního určení člověka, který je dle

slov sv. Řehoře Nazianského ζῶον θεουμένον. Podřízení se smyslovému životu má za následek jednak atomizaci lidské přirozenosti a nenávisť vůči ostatním lidem, ale hlavně zapomenutí na Boha, což je příčinou sebelásky a vášni vůbec.

Theodóretos Kyrrský, ve svém komentáři 50. [51.]. žalmu, kde čteme „ano, zrodil jsem se v nepravosti, v hříchu mě počala matka.“, a který je častou námitkou proti pravoslavnému učení o prvotním hříchu, říká:

„Pokud by oni, říká [žalmista], nezhřešili, nepropadli by smrti, jako dani za hřích. A pokud by nebyli smrtelní, nepropadli by zániku. S bytím mimo zánik by byla spjata bezvášnivost. Pokud by nepropadli vášním, hřích by <u nich> neměl místa. Když však zhřešili, jsou předáni zániku – a podřízeni zániku, takové rodí děti. Takové, které provázejí žádosti, strachy, slasti, strasti, zlost a závist...“

VÁŠNĚ

Praxe je, jak bylo výše řečeno, snahou o očištění srdce, které je prvním stupněm duchovního života a je záležitostí etiky, nebo jak čteme v podnadpisu Filokalií, etické filosofie, s kterou se pojí nipsis (νήσις, трезвение) – duchovní bdělost, duchovní ostražitost, jež je neustálou pozorností a připraveností zabránit špatným myšlenkám, aby vyšly z rozumu a vstoupily do srdce. V srdci musí být totiž přítomna pouze mysl, žádné špatné myšlenky (λογισμοί). Theoria (duchovní nazírání, θεωρία, созерцание) je pak viděním – zřením Boží slávy. Je totožná se sjednocením člověka s Bohem, se zbožštěním člověka.

Athanasios ve svém díle O Vtělení říká, že se

člověk po pádu vydal do moci ďábla a démonů, a ti ho ve svém područí drží skrze strach ze smrti. V odkazu na apoštola Pavla říká: „Protože sourozenci mají krev a tělo společné, i on se jich stal podobně účastným, aby svou smrtí zbavil moci toho, který má vládu nad smrtí, totiž ďábla, a vysvobodil všechny ty, kteří byli po celý život drženi v otroctví strachem před smrtí.“ Ono otroctví Athanasios popisuje jako démonskou vládou „bludu“ (φαντασία), pod níž lidé trpí. Stejně často pro působení ďábla a démonů (model) na lidi používá Athanasios další dva pojmy ἀπατή a πλανή. Pojmy πλανή a φαντασία jsou obecně v patristické tradici těsně spjata s naukou o vášních a tzv. logismech. Ve slovanské tradici získal největší popularitu pojem πλανή, který je překládán jako prelest' a jemuž např. sv. Ignatij Brjančaninov věnoval mnoho řádků a jeden celý spis (O prelesti), kde píše: „Prelest' je poranění lidské přirozenosti lží. Je stavem všech lidí bez výjimky způsobeným pádem našich prarodičů.“ Viděli jsme, že zakrytí fikovým listím, symbolizuje právě tento fakt.

Počátkem vášni je, η ἄγνοια τοῦ Θεοῦ, která zatemňuje lidskou mysl (νοῦς) a obrací pozornost ke smyslovým věcem. Po podřízení se myslí smyslovým věcem následuje poroba ostatních duševních mohutností. Tímto způsobem dochází k porušení přirozených funkcí duše a jejímu onemocnění, které je vznikem vášni. Tato nemoc pochází od nesprávné činnosti duše, resp. protipřirozené činnosti vášnivě části duše. Jako vášně je označován pohyb duševních mohutností proti jejich přirozenosti. Vášni je potom nazývána jak nepřirozená činnost duše, tak její uskutečňování skrze skutky. U Theodóreta jsme viděli, že vášně (πάθος, страсть) je spjata s hříchem. Asketické myšlení se podrobně věnovalo teorii vášni. Proces realizace vášně je popisován následovně: nejprve přichází vniknutí (προσβολή, прилог), a to prostřednictvím špatné myšlenky (λογισμός, помысл), pak následuje navázání styku (συνδυασμός, сочетание), souhlas (συγκατάθεσις, сложение), zá-

dostivost (ἐπιθυμία, желание) a uskutečnění (πράξις, действие). Realizovaná vášně je potom vlastně opakované uskutečňování, které člověka postupně ovládne a získá nad ním moc. Zbraní proti vášním a logismům (zlým myšlenkám) je právě hesychie (ήσυχία, безмолвие, исихия) – pokoj srdce, stav, v němž mysl (νοῦς) není znepokojována. Je to osvobození srdce od špatných myšlenek, od vášní a od působení okolního světa. Je to stav přebývání u Boha. Hesychie je jediným způsobem, jak může člověk dosáhnout zbožštění. Léčba lidské osobnosti je cesta vedoucí k dokonalosti člověka, což je v podstatě totožné se zbožštěním. V patristické teologii jsou totiž dokonalost (τελειωσις) a zbožštění (θέωσις) synonyma.

Hřích praotce Adama spočívá v zatemnění mysli a ve ztrátě společenství s Bohem. Dalším důsledkem je to, že člověk oblékl kožené suknice zániku a smrtelnosti. Lidská mysl se zatemnila, a člověk tak ztratil osvětlení mysli. Mysl se stala nečistou, vášnivou a tělo bylo oblečeno v zánik a smrtelnost. Od svého narození tak v sobě neseme zánik a smrt, tzn. rodíme se s tím, že máme zemřít.

Z výše řečeného je zjevné, že v problematice vášni hrají důležitou roli logismy a boj proti nim. V Životě sv. Antonína napsaném kolem r. 357 Athanasios, explicitně zaznamenává že démoni bojují proti lidem tzv. logismy (špatnými myšlenkami), a tyranizují je především vášněmi. U Athanasia ještě nenajdeme systematické zpracování vášni, či logismů, poprvé je podává až Evagrios, nicméně v Životě sv. Antonína vidíme cosi jako jejich vyjmenování:

„vpád a bludy zlých duchů bývají neklidné a hluché s výkřiky, které jsou podobné bujarým pohybům špatně vychovaných mladíků nebo lupičů. Odtud v duši ihned vzchází zbabělost, rozpaky, neuspořádanost myšlenek, žal, nenávisť k asketům, sklíčenost, bolest, vzpomínky na příbuzné, strach ze smrti a nakonec – zlá žádostivost, nedbalost v získání ctnosti a mravní rozvat.“

Dokončení v příštím čísle

PAVEL MILKO

žování se k Bohu a neustálému „zdokonalování“. Věčně zatracení je naopak statický, neměnný stav bez Boha. Srv. MATSUKAS, N.: Δογματική II, s. 544-546.

7 Tento žalm je v pravoslavných bohoslužbách i osobních modlitbách jedním z nejčastěji čtených žalmů vůbec, a přesto pokud na Východě nauku o dědičném hříchu nacházíme, je to většinou vlivem Západu.

8 Ž 51,7.

9 MANTZARIDIS, G. I.: Χριστιανική ήθική, Θεσσαλονίκη 19954, s. 112-113.

10 Srv. Metropolita Hierotheos, Μικρά εισοδος στην Ὁρθόδοξη

Πνευματικότητα, s. 156; č. překl. s. 110.

11 Žd 2,14-15.

12 ŠPIDLÍK, T.: Spiritualita křesťanského Východu. Systematická příručka. Velehrad 2002, s. 300

13 Ve Slovanském ústavu AV ČR připravovaný řecko-slovanský index ukazuje, že ačkoliv je poměrně četný výskyt překladu lest', překlad prelest' je přítomen již od samotného počátku slovanských překladů řečtiny.

14 Сочинения епископа Игнатия Брянчанинова III, Jordanville 1985 (reprint 3. vydání), s. 230.

POZNÁME NAŠE CHRÁMY?

V uplynulých částech seriálu o liturgice jsme si několikrát vyprávěli o původu chrámu i o chrámu jako syntéze umění. Původně jsme si mysleli, že čtenáře zaujme také soutěž, v které si vyzkoušejí své znalosti o našich pravoslavných chrámech, a že fotografie našich chrámů a jejich půvabných interiérů by se ideálně hodily na obálku našeho časopisu. Brzy se však ukázalo, že na to musíme jít z úplně jiného konce... napsali jste nám totiž sami, že uvítáte raději seriál, v němž vám jednotlivé chrámy nejprve představíme.

PRAVOSLAVNÁ CÍRKEVNÍ OBEC V PŘEROVĚ, DUCHOVNÍ SPRÁVCE:
MGR. LIBOR RAČLAVSKÝ, WWW.PRAVOSLAVI-PŘEROV.WZ.CZ

Chrámy je pro pravoslavného křesťana svaté místo, dům modlitby, dům Boží milosti, duchovní škola, která vede k Bohu. Chrám představuje velkou ikonu nebeského království na zemi, jež rozdává náboženské poučení a milost Boží, vede věřící do nebe, jehož příchut' pociťuje člověk při bohoslužbách, zvláště při svaté liturgii. Často

bývá celý chrám vymalován výjevy z Písma svatého nebo z křesťanské tradice, ať už jsou to scény svátků, postavy světců atd. Na dřevěné stěně před námi se odehrává uchvatné dílo spásy – světci tvoří zdi a apoštolové sloupy chrámu. Dohromady vše dává pocit otevřeného chrámu. Dohromady vše dává pocit otevřené knihy, která nás chce poučit o zvěsti evangelia, jež se nehlásá jenom slovy, ale též obrazy.

Celý chrám je mluvící a učící ikonou. V širším smyslu představuje chrám celý vesmír, požehnaný přítomností Boží a určený k přinášení Kristovy oběti a k proměně člověka a celého světa. Stejně jako vesmír je i chrám v této symbolice rozdělen na nebe a zemi. Oltářní část je obrazem světa duchovního a chrámová loď je obrazem světa viditelného. Tyto dva světy jsou odděleny dřevěnou přehradou zvanou „ikonostas“, který představuje rozdělení světa viditelného a neviditelného, lidského a božského, které není smazáno, nýbrž překonáno Boží milostí (během bohoslužeb se otevírají královské dveře a samotná bohoslužba je komunikací těchto dvou světů).

CHRÁM SV. CYRILA A METODĚJE V PŘEROVĚ

Dnes vám představíme pravoslavný chrám sv. Cyrila a Metoděje, který se nachází na jižním okraji městské památkové zóny Přerov, na rozhraní Wilsonovy ulice a Žerotínova náměstí. V současnosti k němu vede pouze úzký průjezd z pěší zóny, a tak je chrám v rušném centru města snadno přehlédnutelný. Původně se v chrámu nacházela židovská synagoga, která zde stála pravděpodobně od 16. století. V roce 1832 byla zničena požárem, po nečelných třiceti letech znovu obnovena a posléze opět ohněm v roce 1868 poškozena. Současná budova je již výsledkem přestavby tehdejší synagogy podle projektu přerovského rodáka, židovského architekta Jakoba Gartnera. Uskutečnila se v roce 1898 v novorománském slohu a další stavební úpravy proběhly ještě v letech 1932 a 1937. V průběhu 2. světové války byli přerovští Židé odvezeni do koncentračních táborů a po roce 1945 se židovskou náboženskou obcí již nepodařilo obnovit. Od začátku padesátých let minulého století patří tento svatostánek pravoslavné církevní obci. Proměnou synagogy na pravoslavný chrám nedošlo na počátku padesátých let minulého století v interiéru budovy k žádným zásadním změnám. Největší změnou v chrámovém prostoru byla instalace ikonostasu.

IKONOSTAS

Stěna ikonostasu, jež rozděluje a spojuje dva tak rozdílné prostory, ve skutečnosti nic nezakrývá, ale odhaluje. Svými ikonami, soustředěnými kolem ikony Krista, vyjadřuje symbolicky dílo našeho spasení a nabízí hlavní náboženské vzdělání. Stává se předzvěstí proměnění člověka a tím celého světa, obrazem světa příštího, kde Bůh naplňuje všechno ve všem. Ve starozákonní době byla v chrámu opona oddělující svatyni od chrámového prostoru, neprodyšná a nepřístupná. Jen jednou za rok mohl velekněz vejít za oponu a obětovat kadidlovou obět'. Symbolicky se tak vyjadřuje nepřekonatelná hranice a oddělení mezi člověkem a Spasitelem Bohem. Novozákonní ikonostas, který nahrazuje oponu starozákonního chrámu, vypovídá o změně v lidských dějinách. Bůh sestupuje k člověku, v osobě Ježíše Krista se stává člověkem a přináší milost a poznání. Dnes starozákonní chrámovou oponu připomíná malá opona nad hlavními dveřmi, která se odhrnuje na začátku každé bohoslužby. Na první bohoslužbě dne – večerní, kdy starozákonní část přechází v novozákonní, se hlavní dveře ikonostasu otevírají na znamení propojení světa pozemského a světa duchovního. Veškeré oddělení je překonáno a došlo ke smíření mezi Bohem a stvořením. Celé dějiny spásy jsou představeny v ikonostasu k poučení věřících. Ikony Krista a Bohorodice (Panny Marie) symbolizují vtělení Boží a svědčí o tom, že Bůh opravdu pro „nás a naši spásu sestoupil s nebe, vtělil se z Ducha svatého a Marie Panny a člověkem se stal“ (nicejsko-cařihradské vyznání víry). Tyto dvě ikony jsou nejzřetelnější a tvoří střed ikonostasu jako symbol spojení starého a nového zákona a výraz vykupitelské oběti Kristovy, pro kterou Bůh sestoupil z nebes, aby tam mohl vystoupit člověk.

Prerovský ikonostas byl vyroben ve stolárně v Želátovicích u Přerova. Ikony na něm jsou dílem ruské akademické malířky – ikonografky Dačenkové, žijící v tehdejší Československé republice. Ikonostas byl původně instalován v německé evangelické kapli, kterou pravoslavná obec od roku 1931 používala pro své bohoslužby jako chrám sv. Václava. Ikonostas posvětil 2. dubna 1933 biskup Go-

razd. Na počátku padesátých let, kdy byla tato kaple určena k demolici, koupila pravoslavná církevní obec v Přerově nepoužívanou synagogu a ikonostas sem byl přenesen a upraven. Novým prvkem se staly dvě bočnice. Na každé z nich jsou dvě ikony, které vytvořil pravoslavný kněz, známý stavitel chrámů a výtvarník Vsevolod Kolomacký.

Prerovský ikonostas vykazuje určitá národní specifika. Je to pohled do minulosti našeho národa a jeho spojení s cyrilometodějskou křesťanskou misí a jejím odkazem. Většina světců patří české historii a má mnoho společného se slovanskou bohoslužbou a písemnictvím.

Pravidelné bohoslužby se v Přerově slouží každou neděli od 9 hodin. Duchovním správcem pravoslavné církevní obce v Přerově je Mgr. Libor Raclavský, jehož příjemný hlas možná znáte z Rádia Proglas, kde společně s bratrem Romanem Jurigou již řadu let připravuje pravoslavné vysílání. Více si můžete přečíst na internetové stránce pravoslavné církevní obce v Přerově www.pravoslavi-prerov.wz.cz, odkud jsme převzali také informace uvedené v tomto článku.

V JÁMĚ LVOVÉ

Evangelium musí zasáhnout nejenom rozum, ale celou lidskou bytost. Potkat Boha znamená vstoupit do jámy lvové - tam nepotkáte kočičku, je tam lev. Boží království je nebezpečné- Musíte do něho vstoupit, a ne se pouze snažit získat o něm informace. Když se obrátíme k Bohu a vstaneme mu tváří v tvář, musíme být připraveni za to zaplatit. Jestliže však nejsme připraveni platit, musíme jít životem jako žebráci a doufat, že za nás zaplatí někdo jiný.

O MATCE BOŽÍ

Existují dva druhy obrazů Matky Boží. Ten, který je obvyklý, na Východě i na Západě, znázorňuje Pannu držící Dítě. To je zpodobení Matky Boží nejenom jako osoby, ale ještě několika dalších aspektů. Je to zobrazení vtělení a potvrzení jeho skutečnosti. Je to zdůraznění skutečného a opravdového mateřství Panny Marie. A zjistíme, když se na obraz pozorně díváme, že Matka Boží držící dítě se na ně nikdy nedívá. Nedívá se ani na nás, ani do dálky, ale široce otevřenými očima hledí hluboko do sebe sama. Ona rozjímá, nedívá se kolem, a její křehkost je vyjádřena v ostýchavosti jejích rukou. Drží dítě bez toho, aby je objímala. Drží ho, jako když člověk drží něco posvátného, co přináší jako obět', a všechnu něhu, všechnu lidskou lásku vyjadřuje Dítě, ne Matka. Zůstává Matkou Boží a drží svého syna ne jako děťátko jménem Ježíš, ale jako vtěleného Syna Božího, který se stal synem Panny. A on cele člověk a cele Bůh, jí vyjadřuje všechnu lásku a celou něhu člověka i Boha. Jako člověk své matce, jako Bůh svému Stvoření. To je jeden druh obrazu.

Jiný obraz, který se ale vyskytuje velmi zřídka, je zpodobení Matky Boží samotné, bez Krista. Popíšu vám jeden takový obraz. Je to ruská ikona ze 17. století. Vidíme na něm ruskou selskou dívku, která ztratila svůj závoj, její vlasy s pěšinkou padají na poněkud hranatou tvář. Má velké oči, které hledí buď do nekonečna nebo do hlubiny, ale určitě se nedívá na nic, co je před ní. Když se na obraz zadíváte déle, spatříte její ruce. Tyto ruce nejsou součástí realistického zobrazení, ale vyjadřují něco, co ani tvář, ani ruce, ani oči vyjádřit

nemohou, něco mnohem důležitějšího. Tyto ruce jsou zobrazením nekonečné úzkosti. A v rohu ikony, téměř neviditelný, světležlutý na světležlutém pozadí, je malý pahorek s prázdným křížem. Tato Matka rozjímá o ukřižování a smrti svého jednorozeného Syna.

Když se v modlitbě obrácíme k Matce Boží, měli bychom si častěji, než to děláme, uvědomit, že každá modlitba, kterou přinášíme Matce Boží, znamená toto: „Matko, zabil jsem tvého Syna. Jestliže mi odpustíš ty, mohu dojít odpustění. Jestliže mi ty neodpustíš, pak mne nic nemůže zachránit před zatracením.“ A je úžasné, že Matka Boží, podle toho, co je o ní zjeveno v evangeliích, nás přiměje pochopit svou vinu a dá nám odvahu přijít k ní s touto modlitbou, protože nic jiného jí nemůžeme říci.

Podtrhneme skutečnost, že není žádného rozdílu mezi vůlí Boží a její, že je s Bohem v dokonalém souladu tím, že budeme při modlitbě k ní používat formaluci, kterou máme jenom pro Boha a pro ni: *Zachraň nás*. Neříkejme: *Přimlouvej se za nás*.

Úryvek z knihy *V jámě lvové*, kterou v českém překladu Ivany Čihákové, vydalo Karmelitánské nakladatelství, www.kna.cz

METROPOLITA ANTONIJ SUROŽSKIJ

DOBYTÍ JERICHA

Jericho je snad nejstarší město na světě. Mnohokrát bylo zničeno a mnohokrát na rozvalinách znovu vybudováno. Jeho nejspodnější základy jsou mnohem starší než základy všech dávnověkých měst, které kdy byly archeology vykopány. Před tímto městem nyní stojí Jozue se svým lidem, hledí na jeho mocné hradby, rozhlíží se. Tu vidí, že naproti němu stojí muž a má v ruce tasený meč. Jozue šel k němu a zeptal se ho: „Patříš k nám, nebo k našim protivníkům?“ Odvětil: „Nikoli. Jsem velitel Hospodinova zástupu, právě jsem přišel.“

Jozue pochopil, že Hospodin poslal své neviditelné vojsko, aby pomohl svému lidu v boji o Jericho. Bude naplňovat jejich srdce důvěrou a statečností. Na poušti občas bojovali a v Zajordání dokonce přemohli mocná vojska tamějších králů. Ale nikdy dosud nedobývali

město. Neměli zkušenosti, jak zdolávat opevnění. Jozue pln vděčnosti padl tvář k zemi, klaněl se a otázel se: „Jaký rozkaz má můj pán pro svého služebníka?“ Velitel Hospodinova zástupu Jozuovi odpověděl: „Zuj si z nohou opánky, neboť místo, na kterém stojíš, je svaté.“ Jozue tak učinil

a pokorně čekal, co mu Hospodin přikáže. Jericho se před Izraelci důkladně uzavřelo; nikdo nevycházel ani nevcházel. Hospodin řekl Jozuovi: „Hleď, vydal jsem ti do rukou Jericho i jeho krále s udatnými bohatýry. Vy všichni bojovníci obejdete město denně vždy jednou kolem. To budeš dělat po šest dní. Kněží poneseou i schránu zákona a dalších sedm kněží ponese před schránou sedm polnic z beraních rohů. Sedmého dne obejdete město sedmkrát a kněží zatroubí na polnice. Až zazní táhlý tón z beraního rohu, jakmile uslyšíte zvuk polnice, vyrazí všichni lid mohutný válečný pokřik. Hradby města se zhroutí a lid vstoupí do města, každý tam, kde právě bude.“

Jozue připravil všechno, jak mu Hospodin přikázal. Kněží poneseou schránu zákona, před nimi půjdou kněží s polnicemi a před nimi ozbrojenci a ostatní lid vzadu. Hlavně jim kladl na srdce, aby nezačali s válečným pokřikem dříve, než dostanou znamení. S obcházením začnou příštího dne. Nyní se odeberou do tábora, aby tam přenocovali.

Za časného jitra přinesli kněží Hospodinovu schránu a začalo obléhání. Před schránou šlo sedm kněží s polnicemi, před nimi ozbrojenci a za schránou ostatní lid. Za troubení polnic obešli město. I druhého dne obešli město jednou a vrátili se do tábora. To dělali po šest dní. Ale sedmého dne za časného jitra, hned jak vzešla jitřenka, obešli město tímž způsobem sedmkrát. Když obcházeli po sedmé, zatroubili kněží na polnice a Jozue lidu nařídil: „Strhněte válečný pokřik, neboť vám Hospodin město vydal. Město se všim všudy je klaté před Hospodinem a všichni jeho obyvatelé zahynou. Naživu zůstane jen Rachaba se všemi, kteří jsou u ní v domě, neboť skryla posly, které jsme vyslali.“ Dále řekl: „Všecko stříbro, zlato i bronzové a železné předměty budou zasvěceny Hospodinu, dá se to na Hospodinův poklad. Mějte se na pozoru, abyste si něco z toho nevzali, abyste nebyli vyhubeni jako prokletí a nepřivolali klatbu na celý izraelský tábor.“

Izraelci strhli mohutný válečný pokřik. Tu se začaly hroutit hradby a Izraelci vstoupili do města, každý tam, kde zrovna byl. Tak dobyli město a všechno jeho obyvatelstvo zahynulo, kromě Rachaby, jejích rodičů a blízkých, které ukryla ve svém domě. Jozue nařídil oběma mládencům,

kterí zde byli už jako zvědové a Rachaba je ukryla: „Jděte do domu té ženy a vyved'te ji odtud se všemi, kdo k ní patří, jak jste jí slíbili!“ Ti mládenci, zvědové, tedy vešli dovnitř a vyvedli Rachabu i jejího otce a matku i bratry se všim, co jí náleželo; vyvedli všechno její příbuzenstvo a poskytli jim místo za izraelským táborem. Rachaba se později stala manželkou Salmóna z izraelského kmene Judova a prababičkou slavného krále Davida.

Město Jericho pak Izraelci se všim všudy vypálili, jen stříbro a zlato i bronzové a železné předměty dali na poklad Hospodinova domu. Nikdo si zde nebral kořist, protože to byl jenom Hospodin, kdo nesl zásluhu za toto vítězství. Město mělo zůstat v rozvalinách jako památník tohoto činu. Jozue dokonce jménem lidu přísahal: „Proklet bud' před Hospodinem muž, který znovu vybuduje toto město Jericho. Na svém prvorozeném položí jeho základy, na svém nejmladším postaví jeho brány.“

O čtyři sta let později se toto prokletí naplnilo za hříšného izraelského krále Achaba. Byl to Chiel Bételský, který přestal respektovat rozvaliny Jericha jako nedotknutelný památník velikého Hospodinova činu. Bible o tom píše: „Na Abiramovi, svém prvorozeném, položil jeho základ a na Segúbovi, svém nejmladším, postavil jeho vrata podle Hospodinova slova, která ohlásil skrze Jozua, syna Núnova.“ Chielův svévolný čin zaplatili životem dva jeho synové. Abiram se prý při stavbě zabil pádem. Chiel si prý přitom připomněl Jozuovo prokletí, a protože to byl pohan, zvyklý na přinášení lidských obětí, zajistil si ve své pověřivosti úspěšné dokončení stavby tím, že svého nejmladšího synka Segúba dal jako obět' zaživa zazdít do veřejí městské brány.

ARCIBISKUP SIMEON

Milí čtenáři, arcibiskup Simeon pro vás připravil další krásná pokračování příběhů Starého Zákona. V minulém čísle jsme seriál krátce přerušili, protože jsme měli drobné technické problémy s počítačem a nechtěli jsme omylem nějakou část vypustit. Děkuje za pochopení.

NOVODOBÝ ŠAMANIZMUS VIII.

četba na pokračování

V poslední době vyšla celá řada vábivé literatury, která mládež i dospělá experimentátory s lidskou psychikou přímo láká k hrám s halucinogenními rostlinami a houbami a samozvaní guruové slibují lidem mimořádné zážitky a zsvěcení. Jsou to však hry velmi nebezpečné...

Vyprávěli jsme si již o tom, jak působí některé opojné houby či rituální rostliny. Stav omámení však nemusí skončit prostým vystřízlivěním. Jeden český experimentátor mi vyprávěl, že se po probuzení z intoxikace durmanem chtěl potěšit filmem na videu, ale s údivem zjistil, že nemůže přečíst české titulky. Neuměl to. Zapomněl abecedu. Naštěstí se nastrvalo. Durman se ale může zachovat nevypočitatelně sám o sobě: je to totiž rostlinný jed. Při iniciačním obřadu domorodých obyvatel Virginie tak opravdu může dojít i k úmrtí. (Slyšel jsem, že durman je jedinou rostlinou, na které se kuklí noční motýl lišaj smrtihlav. Nevím, je-li to vskutku tak, ale je-li, pak je toto spojení téměř mysticky příznačné).

Charakteristický námět rituů o smrti a znovuzrození zřetelně vystupuje z Beverliho prazvláštního, ale výmluvného popisu toho, co nazýval „velebností obřadu huskanawing. Když nadešel čas pro zsvěcení určený staršími kmene, chlapi a mladí muži odešli s doprovodem do lesa, kde trávili čas v přísňem osamění v chatrči s příhradovou kon-

strukcí. Po dlouhém období půstu a instrukcí dostávali opakovaně vývar z durmanového kořene, zvaného wysoccan, který je uvedl do stavu prudké intoxikace na 18–20 dní. Během tohoto přelomového časového úseku se očekávalo, že se chlapi zbaví veškerých vzpomínek z dětství. Když měli šamani pocit, že už adepti vypili potřebné množství nápoje, snížili postupně dávky a chlapi se s patřičným doprovodem vrátili domů. Při postupném vymaňování se z opojení se měli sami pozorovat a byli sledováni také šamani, jestli se u nich neobjeví sebemenší vzpomínka na bývalé dětství. Kdyby se tak stalo, museli by podstoupit nové kolo „huskanawingu“, a protože k tomu je zapotřebí ještě větších dávek wysoccanu, končí někdy tato druhá iniciační zkouška smrtí.

Musejí tedy předstírat, že zapomněli vlastní mateřštinu, že nejsou schopni vůbec promluvit, že nerozumějí ničemu, co slyší, dokud se tomu znovu nenaučí. Nevím, je-li tomu tak skutečně, nebo se jedná o přetvářku; jisté ovšem je, že nevnímají přítomnost kohokoli nebo čehokoli ze své minulosti. Zůstávají pod neustálým dohledem strážců,

dokud se všemu opět dokonale nenaučí. Nežijí už tedy své předchozí životy; tím, že se stali Muži, zapomněli, že kdy byli Chlapci...

Obřad dospělosti a silná intoxikace durmanem navíc odstranily jakákoli pouta či předsudky; které novici chovali k „osobám“ a „věcem“ ze svého dětství:

Věří, že se tak podaří vykořenit všechnu zajuatost a nelogické předsudky trvale utvořené v mysli dítěte. Když potom mladí mužové přicházejí k sobě, jejich mysl může pracovat svobodně, bez zatěžování návyky či výchovou. Osvobozují se tak i od vzpomínek na jakékoli pokrevní svazky a nalézají se ve stavu rovnosti a dokonalé svobody, aby mohli vládnout svým činům a nakládat s vlastní osobou bez jakékoli vnější kontroly s výjimkou Zákona přírody. Díky tomu jsou zároveň schopni, v případě nabytí společenského úřadu, spravedlivě a nedělitelně uplatňovat právo, bez jakéhokoliv ohledu na přátelství či vztah (Schleffer, 1973:130–132).

Musím říci, že výhody ztráty paměti (vlastně jakéhosi dokonalého vymytí mozku) citované Schlefferem by v mých očích asi nevyvážily ztrátu rodinných vazeb (u jiných kmenů naopak životně důležitých) a ztrátu vzpomínek na vlastní dětství. Každopádně se při „huskanawingu“ jedná z našeho pohledu o velmi svérázný způsob vykročení člověka do života. Durman ale může sehrát i roli daleko dramatičtější. Pokud si vzpomínáte na pohádky a báje, v nichž čarodějnice měnily lidi do podoby různých zvířat, nabízím vám ústy pana Petera T. Fursty příběh, který jsem slyšel od odpovídného, vzdělaného a důvěryhodného informátora, v Cuernavace v Mexiku, jenž měl možnost vidět ničivější účinky záměrného opakovaného podávání durmanu člověku, jenž před několika lety ve státě Morelos zradil populárního rolnického vůdce a zapříčinil jeho smrt. Protože vězňitelé pokládali rychlou smrt za příliš laskavý trest, byl zločinec předán místní čarodějnicí, která se nazývá bruja, přičemž toto slovo označuje i lidovou léčitelku, čili curandero. Podle mých zkušeností je většina mexických lidových léčitelů nejen zkušenými rostlinopisci, ale všeobecně schopnými psychology, kteří by mohli mnohému naučit své univerzitně vzdělané kolegy, jen kdyby

jim tito chtěli naslouchat. Každopádně se zdá, že bruja uvážlivou kombinací opakovaných dávek toloache durmanu neškodného (D. inoxia) a vyvoláním pocitu viny za doprovodu hypnotické sugesce vyvolala u muže stav, v němž až do své smrti několik měsíců chodil, štekal, žral a byl ovládán jako pes – podle některých vesničanů to byl osud přinejmenším zasloužený.

Takovéto příběhy se mezi indiány znalými durmanu možná neodehrávají často. Ukazují však na možnosti drog a schopnosti šamanů, o kterých v našem „civilizovaném“ světě zatím (nebo už) mnoho nevíme. Zato ale existuje jedna šamanská rostlina, jejíž produkty máme u nás na očích dennodenně a mnozí moderní lidé si svůj život bez ní už ani nedovedou představit. Je to tabák. A to nejen jako doplněk jiných halucinogenních rostlin a hub, ale i jako základní droga, která dostala pod svou čarovnou moc nejen lidi, ale i jejich bohy. Poslechněte si:

Indiáni připisují dokonce i svým bohům stejné tělesnou a psychologickou touhu po tabáku, již vypořozovali u svých šamanů, kteří sami jsou archetypálními tvůrci mýtů. Antropolog Johannes Wilbert (osobní svědectví) zaznamenal, že různá indiánská společenství obou Amerik sdílejí tradice, podle kterých odevzdání tabáku lidem bohů samotné neochránilo („ani jednu dýmku,“ cituje Lišák Nežného Manitoua). Tímto laskavým činem se bohové, toužící po tabáku jako po své vlastní duševní potravě (obvykle, i když ne vždy ve formě kouře), postavili do pozice závislosti, stali se možným objektem manipulace ze strany svých uctivačů. Na druhé straně, neboť lidé úplně stejně záviseli na dobré vůli vládců nebes, je to vztah oboustranný a vzájemně propojený – tedy naprosto odlišný od pojetí židovského a křesťanského.

Waraové, kterých je nejméně 10 000, neužívají kromě tabáku žádný jiný halucinogen. A nejen to. Jejich překvapivě komplexní metafyzický vesmír doslova drží pohromadě tabákový kouř a umožňuje jeho trvání. Šamani kouří neustále, aby dosáhli svého základního slibu bohům, že bude vždy bohatý dostatek tabákového kouře jako náležité a jediné krmě a šamanského prostředku ke komunikaci s jinými světy. Šamanským kuřivem je dlouhá a štíhlá rákosová trubice, dlouhá přes půl met-

ru, naplněná pořádnými dávkami pevně svinutého černého tabáku, parfémovaného vonnou pryskyřicí, aby kouř vábil bohy. V průběhu obřadu šaman vykouří deset, dvacet, třicet i více takových obřích cigár, nevyfukuje, ale stále „pojídá“ kouř, dokud nenasytí celý organismus. Takto „povznesen“ účinky tabáku vystoupí šaman v extatickém tranzu do nadhlavníku a pokračuje dál ke svým příslušným duchům po nebeských mostech zbudovaných z tabákového kouře, z něhož jsou i domy, kam se uchýlí po své smrti. Šamanský tabákový kouř je terapeutický, ale na druhou stranu mohou šamani také vysílat na své oběti střely nemoci a smrti, doprovázené mocnými výšlehy z obrácených konců jejich cigaret. Pro šamanského novice je iniciační tabákový trans úhelnou zkouškou jeho života, kdy se po dlouhém půstu a návodech mistra – vystřelen vzhůru kouřem svého posvátného cigára – konečně vydá na pouť k okrajům waraorského vesmíru. Cestou zdolává nástrahy kluzkých přechodů nad zejícími propastmi, démonů vyzbrojených noží, útočících zobáků a spárů dravých ptáků, čelí krokodýlů a jímých hrůzných potvor až k momentu nejvyššího vytržení, kdy po zdárném překonání poslední překážky v podobě bleskurychle zapadající brány je unášen „vzorný jako chomáček bavlny“ k nebeskému setkání s nejvyšším duchem v Domě tabákového kouře. Po probuzení z tabákového tranzu se šamanský novic cítí jako znovuzrozený, jistý si pravdou starobylých tradic, protože byla potvrzena jeho vlastním extatickým zážitkem. Nový šaman a jeho prášková medicína, která se usadila v jeho hrudi, jsou ještě slabší a jemnější, ale po měsíci téměř bez jídla, přičemž se vyhýbá jistým pachům a bez ustání kouří, šaman zesílí, připraven zaujmout své místo mezi ochránci fyzické i metafyzické integrity svého společenství. Stejně jako ostatní šamani bude i on bez ustání potřebovat tabák, a bude proto zakoušet veliké fyzické i psychologické nepohodlí, bude-li ho mít nedostatek. „Našemu šamanovi není dobře,“ řeknou pak o něm jeho lidé, „touží po tabáku“.

Naši spoluobčané, pokud užívají stejnou drogu jako šamani Waraů, poznají na rozdíl od nich patrně jenom tu závislost. Ale nevím, zdali by na tom byli duševně o mnoho lépe, kdyby probádali i celý vesmír z tabákového kouře, vznášející se

nad říční deltoou Orinoka. Pro nás je to zvláštní vesmír a zvláštní nebe. Inu, jiný kraj, jiný mrav.

Naše stará dobrá Evropa má ale také svou šamanskou historii. Podívejme se, pro doplnění, ještě do kolébky naší vlastní civilizace:

Jednou z nejstarších mystických knih na světě je Egyptská kniha mrtvých, která se dávala mrtvým do hrobu. Byla psána na papyrech, různých amuletech, úryvky z ní byly tesány do stěn hrodek, sargofágů apod. Součástí této knihy je i „Legenda o zkáze lidstva“ a odchodu Reovu do nebe, která pochází z 12.–13. století př. n. l. V ní je zmínka o mandragoře, ze které byl připraven omamný nápoj pro bohyni Hathor. Zlatožluté plody mandragory byly ve starém Egyptě, a podle Bible i v Izraeli, známé jako jablčka lásky. Byly považovány za afrodisiakum a milenci si je dávali darem.

V náboženství starých Egyptanů hrála významnou roli mystéria, při kterých zasvěcení prožívali mystickou smrt a znovuzrození. Ti, kdo k tomu byli vyvoleni, byli přivedeni do stavu magického spánku. Potom se ztotožnili s bohem a prožili mystickou smrt. Všichni, kteří byli ve starých mystériích zasvěceni, složili přísahu, že nikdy neprozradí, co zažili.

Z toho důvodu máme o průběhu zmíněných rituálů velmi málo písemných dokladů. Zachovaly se jen některé zmínky a narážky v dílech antických autorů, kteří tajný obřad podstoupili. Jisté je, že k tomu, aby byli adepti přivedeni do magického spánku, sloužila některá halucinogenní rostlina. Která to přesně byla, nevíme, ale dá se předpokládat, že nejspíše mák, kterému se ve středověku dařilo a jeho omamné účinky byly všeobecně známé. Egyptská tradice mystérií se postupně rozšířila po celém antickém světě. Mezi zasvěcence patřili např. Sofoklés, Aischylos, Solón, Cicero, Herakleitos z Efezu, Pythagoras, Aristoteles, Platón, Sokrates aj.

A právě o starořeckých mystériích si budeme vyprávět příště.

O. JAN TÝMAL

Celou publikaci Šamanismus, která pomůže k hlubšímu pochopení příčin duchovních a duševních nemocí, si můžete přečíst na osobních internetových stránkách o. Jana: www.popjan.cz

O SAMOLIBOSTI

Mezi hříšně vášně se celkem správně hned vedle pýchy umíst'uje samolibost, protože málokdo by upadl do pýchy, pokud by nebyl samolibý. Vztah mezi těmito dvěma je stejný jako vztah mezi dítětem a dospělým anebo jako mezi pšenicí a chlebem, protože samolibost je počátek a pýcha konec.

Samolibost někdy mění přirozenost člověka a pokazí jeho charakter. Vede jej k tomu, aby úzkostlivě sledoval a až příliš se zabýval každou výtoku namířenou proti němu a rozházel tak svoje duchovní úsilí, dostal svoji duši do smrtelného nebezpečí, stal se troskou v přístavu a mravencem ve mlýně.

Mravenci čekají, dokud se ve mlýně neshromáždí zrna, a samolibost čeká, až se v duši nashromáždí duchovní bohatství. Mravec se těší proto, že si ukradne zrní, a samolibost proto, že se bude moci opájet duchovním bohatstvím.

Démon zoufalství se raduje, když se zvětšuje zlo, a naopak démon samolibosti se raduje, když se zvětšuje ctnost. Pro prvního jsou dveřmi ztráty a rány, pro druhého hojnost, úsilí a ctnosti.

Dej pozor a uvidíš, jak se nehanebná samolibost schovává v člověku až po hrob: v oděvech, ve vzácných vůních, ve vyzývavém zevnějšku a v tolika dalších věcech. Tak jako slunce svítí na všechna stvoření, se i samolibost těší z každého našeho úspěchu. Postím se, jsem samolibý. A když poruším půst, abych se nepovyšoval nad jiné lidi, opět jsem samolibý. Oblékám si dobrý oděv, jsem samolibý, zaměňuji jej za ubohý, jsem samolibý opět. Samolibost na mě mnou vítězí, když mluvím i když mlčím, kamkoliv bys odhodil tento ostrý bodlák, vždy se ukáže jeho ostrý trn.

Samolibý křesťan je modloslužebník. Zevnějškem ukazuje, že uctívá Boha, ve skutečnosti však usiluje, aby se líbil lidem a ne Bohu. Samolibý je každý, kdo se chce ukázat před lidmi.

Bůh před našima očima často skrývá také to dobré, co máme. Ten ale, kdo nás chválí pochvalou, otevírá naše oči, a když se naše oči otevrou, vnitřní bohatství se stane neviditelné.

Ten, kdo nám lichotí, může být také služebník démonů a uvést nás do pýchy. Výsledkem je pak ztráta pokání, které nás zachraňuje.

Přestáváme vidět to dobré, co je v nás, a může-

me být strženi ze správné cesty. Jak říká prorok Izaiáš: „Ti, kdo řídí tvé kroky, jsou svědci a matou cestu tvého putování.“ (Iz 3,12)

Ti, kdo pokročili v duchovním životě, jsou schopni statečně a pokorně přetpět pohrdání. Avšak překonat pochvaly bez toho, aby utrpěli škodu, dokážou jenom svatí.

„Neboť kdo z lidí zná, co je v člověku, než jeho vlastní duch,“ (1 K 2,11) píše apoštol Pavel. Ať se tedy stydí a zavrou ústa ti, kteří se pokoušejí oslavovat druhé.

Je velkým úspěchem ze své duše setřást pochvaly lidí. Větším úspěchem však je odvrátit pochvaly démonů, kteří způsobí, že začneš sám sebe chválit a nadýmat se pýchou ve svém vlastním nitru.

SV. JAN KLIMAKOS

PŘEDSTAVENÝ SINAJSKÉHO MONASTÝRU V 8. ST.

O ZAKLADATELI MONASTÝRU V LADOMÍROVÉ

V dnešní době, kdy je v mentálních mozkových mapách lidí společenským tlakem s pomocí médií i školství vytvářen vzorec život = peníze, život = zážitky, život = úspěch, si potřebujeme více než kdykoliv dříve připomínat nezištnou a obětavou práci a duchovní zápas těch, kterým církevněslovansky říkáme „podvižník“. Pohlédneme-li do nedávných dějin naší místní církve, nalézáme zde odkaz výjimečných osobností. Život a dílo archimandrity Vitalije Maximenka (1870–1960), zakladatele monastýru v Ladomírové na východním Slovensku, k nim bezesporu patří.

OBEC LADOMÍROVÁ NA VÝCHODNÍM SLOVENSKU. Z MONASTÝRU SV. JÓBA POČÁJEVSKÉHO S NĚKDEJŠÍ VĚHLASNOU TISKÁRNOU SE DO DNEŠNÍCH DNÍ ZACHOVAL JEN CHRÁM A STUDNA. FOTO: SVATAVA MARIA KABOŠOVÁ

Archimandrita Vitalij se poprvé podíval na svět 8. srpna 1870 ve Volyňské gubernii v Lipkách, v okrese Rovno. Narodil se v rodině diákona, ale již ve třech letech úplně osiřel a jeho výchovy se ujal starší bratr. Vitalij se chtěl stát pravoslavným knězem, studoval nejprve na Kyjevské duchovní akademii a poté v Kazani. Již během studia složil mnišské sliby a byl vysvěcen na diáko-

na. Stal se misionářem ve vladikavkazské eparchii (tj. dnešní Osetii a Čečně), kde působil tři roky. V roce 1902 se stává archimandritou a je vyslán do volyňské eparchie.

V Počájevské lávře se vyučil typografem a v době jeho působení – v letech 1902 až 1915 – dosáhla tiskárna této lávry obrovského rozmachu, který zastavila až první světová válka. Vo-

lyňskou gubernii obsadili Poláci, kteří archimandritu Vitalije zatkli a více než 8 měsíců věznili. Po propuštění z vězení se mu podařilo na na vel-vyslanectví Království SHS (budoucí Jugoslávie) ve Varšavě získat srbský pas, finanční prostředky na cestu, což mu umožnilo odjet do Srbska. Zamířil do Sremských Karlovců, které se brzy staly centrem emigrace ruského duchovenstva. V roce 1921 byl právě do Sremských Karlovců svolán první ruský zahraniční církevní sněm, který vedl k pozdějšímu vytvoření Ruské pravoslavné církve v zahraničí. Posvátný synod ruské zahraniční církve si od začátku uvědomoval nutnost vytvoření vlastní tiskárny a právě tímto úkolem byl záhy pověřen archimandrita Vitalij. Nejprve se snažil vytvořit tiskárnu přímo v Srbsku, ale brzy se mu naskytla i jiná možnost.

Začátkem roku 1923 se totiž v Konstantinopoli právě vysvěcený pražský arcibiskup Savatij (Antonín Jindřich Brabec) obrátil na metropolitu Antonije (Chrapovického), který v tom čase pobýval v Srbsku, s prosbou o vyslání kněze pro pravoslavné Rusíny v oblasti severovýchodního Slovenska. Tuto misi metropolita Antonij světil o. archimandritovi Vitalijovi, kterému požehnal na cestu. O tom, jak tvrdé podmínky ho však čekaly v Ladomírové, kam přichází již 25. března 1923, se o. Vitalij zmiňuje ve svých pamětech:

Revoluční nálady. Neorganizovanost pravoslavné církve. Nedůvěra ke mně jako cizinci ze strany lidí i místní správy. Neměl jsme žádné prostředky na chrám. Nebylo kde hlavu složit. Žil jsem v jedné místnosti s celou početnou rodinou jednoho místního rolníka, který mi poskytl přístřeší. Jídlo mi dávali na střídačku, každý den v jiném domě podle pořadníku, podobně jako obecním pasákům...

Archimandrita Vitalij se však s plnou důvěrou v pomoc Boží pustil do díla jemu svěřeného. Nepochyboval o tom, že v Ladomírové postaví chrám a vybuduje církevní tiskárnu. Již 7. dubna odsloužil první svatou liturgii – v zahradě. Základní kámen na stavbu chrámu byl položen 21. listopadu 1923. Chrám byl do-

staven již v roce 1924 (!), kdy ho arcibiskup Savatij vysvětil. Když dnes hledíme na tuto úctyhodnou stavbu, která se nám dochovala do dnešních dní, užasle umlkáme s tichou otázkou na rtech: Jak je možné, že to bez finančních prostředků, bez moderní stavební techniky dokázali postavit tak rychle?

A to je nutné podotknout, že ještě před tím, než byl dokončen chrám, byla zahájena činnost maličké tiskárny. Na pomoc archimandritovi Vitalijovi přišli ze Sremských Karlovců další bratři – ale celkem měla jejich mise jen 5 stálých členů. Spali na slámě v jedné maličké místnosti spolu se starým tiskařským strojem, který se podařilo získat v Praze. Archimandrita Vitalij se tiskařské práci věnoval hlavně v noci. Sázel, dělal korektury, organizoval distribuci... Ve dne ho čekala služba, kterou si dnes málokterý kněz umí vůbec představit: především denně nachodil 20–25 kilometrů. V té době na východním Slovensku nevěděli, jak vypadá automobil, a dopravní spojení zabezpečovaly hlavně koňské povozy. Archi-

mandrita docházel za věřícími do okolních vesnic, konal pravidelné bohoslužby také ve Vyšném Svidníku, kde dohlížel na stavbu dalšího chrámu. Zpět se vracel obtěžkán mlodary – s pytlek brambor nebo fazolí... Měl neustálý nedostatek spolupracovníků, protože v tak těžkých podmínkách málokdo vydržel. V létě mu přicházeli pomáhat ruští pravoslavní studenti z Prahy, které sem posílal arcibiskup Savatij.

Prostřednictvím církevního tisku se neustále obracel na místní obyvatelstvo, ale i na ruskou emigraci s prosbami o pomoc. Pro pravidelný chod tiskárny bylo zapotřebí zajistit i odpovídající počet pracovníků. V těchto výzvách čteme: *Neskrýváme, že život noviců je trnitý. Jsme natlačeni ve 2–3 místnostech i s tiskárnou. Modlitbě a práci věnujeme denně nejméně 11 hodin. Mise přísně dodržuje mnišský řád starých ruských monastýrů...*

Sám archimandrita žil příkladně asketickým životem, svou vzdělaností, pokorou a hlubokou vírou si získával srdce věřících i úctu

místní správy a pověst o jeho misi na východním Slovensku se brzy rozšířila mezi ruskou emigrací po celém světě. Počet členů mise tedy začal skutečně narůstat. Za několik let měla již 30 členů. Začali se věnovat i vzdělávací činnosti, především dětem.

Do Ladomírové se postupně dovezly i části zařízení, které se podařilo odvézt z tiskárny Počájevské lávry do Švýcarska a Jugoslávie. V roce 1931 začali s výstavbou budovy pro tiskárnu, kterou opět za necelý rok dokončili. Již 29. srpna byla tiskárna vysvěcena a částečně zařízena i novými stroji. V té době již vycházela pravidelná periodika: Pravoslavný ruský kalendář, noviny Pravoslavnaja Karpatskaja Rus, které se distribuovaly do různých evropských zemí. Tiskárna v Ladomírové byla ve své době, kdy bolševici surově umlčeli pravoslaví, jedinou ruskou církevní tiskárnou v Evropě i v Americe. V této tiskárně se tiskly pro misi ruské zahraniční církve nesmírně důležité bohoslužebné knihy, misionářské noviny, duchovní literatura, ke které později přibyla i ruská klasika.

V roce 1934 přešla mise na plný monastýrský způsob života. Úkol archimandrity Vitalije byl splněn: v Ladomírové byl postaven chrám, monastýr a tiskárna, která aktivně pracovala. Pomoc archimandrity Vitalije byla nyní potřebná v USA. Po 11 letech je tedy archimandrita Vitalij povolán ze Slovenska do USA, kde

ОБИТЕЛЬ ПРЕП. ИОВА ПОЧАЕВСКОГО В ЛАДОМИРОВОЙ

byl ještě v roce 1934 vysvěcen na arcibiskupa severoamerického a kanadského. Zde působil zejména v monastýru sv. Trojice v Jordanville a v letech 1948–1960 byl také představeným tohoto monastýru.

Na Slovensko se krátce vrátil jen v roce 1937, kdy se podle pamětníků jeho návštěva stala spontánní oslavou v celém regionu a na nádraží do Vyšného Svidníku ho přišlo přivítat 40 jezdců i celá místní inteligence bez rozdílu náboženské příslušnosti. Arcibiskup Vitalij ve svých pamětech později napsal: *Ladomírová – to jsou nejkrásnější vzpomínky mého života.*

Monastýr a tiskárnu v Ladomírové mniši opustili v r. 1944, když se sem přibližovala východní fronta a Rudá armáda. Mniši nepropadali iluzi, že se v bolševickém Rusku válkou něco změnilo. Spolu s veškerým zařízením tiskárny, které bylo možné odvézt, se vydali na cestu do Švýcarska a odtud do USA. Z Ladomírové s nimi tehdy odešel i teprve čtrnáctiletý chlapec, který se později do dějin Ruské pravoslavné církve v zahraničí nesmazatelně zapíše jako metropolitava Lavr. Jedním z jeho velkých přání, jak vzpomíná bratr vладыky Mikuláš Škurla, který dosud žije v Ladomírové, bylo, aby se v Ladomírové monastýr obnovil.

Ladomírová leží v nádherné oblasti východního Slovenska s dosud nedotčenou přírodou, a tuto oblast si proto zamiluje každý, kdo sem zavítá.

Po těžkých bojích na konci války a 40 letech komunismu se tu však z původního kláštera podařilo zachovat jen chrám a studnu. Ostatní budovy byly zbořeny. Chrám obklopuje park, a když na chvíli usednete na lavičku do stínu stromů, máte pocit, že vidíte před očima neúnavnou práci a vroucí modlitbu archimandrity Vitalije... malé nadšené chlapce z místních obcí, z nichž za pár let vyrostou pravoslavní duchovní... duch nezlomné víry a oběti, kterou bychom tolik potřebovali načerpat i do dnešních dní.

SVATAVA MARIA KABOŠOVÁ

PRAVOSLAVNÍ V JAPONSKU

Nedávno jsme si ve zprávách agentury RIA přečetli, že v září byl vysvěcen nový pravoslavný chrám v Japonsku. Zuzana Ivanovna Krivcova, která tu žila v emigraci, darovala církvi pozemek s podmínkou, že pokud zanikne sovětská vláda v Rusku, má být na něm postaven chrám.

S finanční pomocí moskevského patriarchátu a ze sbírek ruských věřících, které dosáhly miliónu dolarů, se skutečně podařilo zbudovat chrám na počest sv. Alexandra Něvského v samém srdci hlavního města Tokia. Tato událost nás inspirovala ke krátkému zamyšlení nad historií pravoslavných misí v Japonsku.

Japonsko bylo velmi dlouho uzavřenou zemí, která se bránila cizím vlivům. První křesťanští římskokatoličtí misionáři tu začali kázat slovo Boží až v 16. století. Portugalská misie byla odsouzena k neúspěchu. Na konci 16. století zemřelo mučednickou smrtí na kříži 6 evropských misionářů i 20 japonských křesťanů a křesťanství bylo zakázáno. Ještě v 19. století žila v Japonsku jen hrstka tajných křesťanů, a to jen na jednom z nejnižších ostrovů Kjušu.

Pravoslavní misionáři přicházejí do Japonska až o 300 let později. „Otcem japonského pravoslaví“ se stal jeromonach Nikolaj Kasatkin, který pocházel z rodiny diákona ze Smolenské gubernie a vystudoval na duchovní akademii v Petrohradě. Od roku 1861 začal sloužit v ruském pravoslavném chrámu Vzkříšení při velvyslanectví v Chakodate. V roce 1868 se mu podařilo přivést k pravoslaví prvního Japonce – Savabe Takuma, který přijal ve svatém křtu jméno Pavel. A již o 4 roky později se podařilo oficiálně zaregistrovat první ruskou pravoslavnou misi v Japonsku, která nejprve působila v Chakodate a pak se přemístila do Tokia. První léta misijního působení byla obzvlášť náročná: o. Nikolaj působil v zemi, kde stále ještě platil přísný zákaz křesťanství.

V roce 1873 bylo konečně pronásledování křesťanů zrušeno, a tak se misionářům otevřely široké možnosti působení. O rok později se již konal první sněm japonské pravoslavné církve, kterého se však zúčastnilo pouhých 8 zástupců. Za to o dva roky později se jich sešlo již čtyřicet: v roce 1875 na sněmu zasedalo 26 duchovních a 14 věřících, představitelů

církevních obcí. V témže roce byl otevřen duchovní seminář s učebním programem na 7 let. Studenti se učili nejen bohosloví, ale také japonskou historii a japonštinu. Vedle mužského semináře vznikl také duchovní ženský seminář – výstižněji bychom ho mohli označit jako pravoslavnou rodinnou školu, kde se posluchačky připravovaly především na vedení domácnosti, učily se šít, kreslit a zpívat.

V roce 1880 se archimandrita Nikolaj stává biskupem revelským a s ještě větší houževnatostí se pouští do všech úloh spojených s japonskou misí. Zahajuje stavbu prvního japonského pravoslavného chrámu Vzkříšení, kterému se dodnes ale říká Nikolaj-do (chrám Mikuláše). Chrám byl postaven v byzantském stylu z darů ruských kupců, má zvonici vysokou 40 metrů a celá stavba byla dokončena za 7 let. V letech rusko-japonské války (1904–1905) se celá misie ocitla ve velmi složitém postavení, protože ta automaticky z ruského pravoslaví udělala nepřátelskou rezidenturu. Šovinisté považovali pravoslavné za hnízdo špiónů. Vladyka Nikolaj se ale rozhodl zůstat, a to i navzdory silicím útokům. Vyžadovalo si to ohromné diplomatické úsilí, neboť na jedné straně se nemohl vzdát svého ruského patriotismu, na druhé straně musel chránit pravoslavné Japonce. V roce 1906 se biskup Nikolaj stává arcibiskupem japonským. Když v roce 1912 zesnul, zanechal za sebou úctyhodné dílo: za jeho působení přijalo křesťanství více než 34 000 Japonců, postavilo se 183 chrámů a jeden velký katedrál, vzniklo 276 pravoslavných církevních obcí, které mělo na starosti 34 kněží a 8 diákonů.

V roce 1908 přichází do Japonska biskup Sergij (Tichomirov), který se staral o zdejší věřící až do roku 1945. Také tohoto vladyku očekávalo mnoho velmi těžkých zkoušek: po revoluci v roce 1917 je spojení s Ruskem přerušeno, v roce 1923 celé Japonsko postihlo katastrofální zemětřesení, mnoho chrámů bylo zničeno – mimo jiné i bohatá knihovna duchovního semináře. V roce 1932 začíná kon-

flikt s Čínou a následuje 2. světová válka. V roce 1939 vychází v Japonsku zákon, který nařizuje, že v čele každé z náboženských společností musí stát rodilý Japonce. Vladyka Sergij tedy vybral vhodného nástupce z řad japonských duchovních. V roce 1941 složil mnišské sliby v čínském Charbinu protorej Joan (Ono) a přijal jméno Nikolaj. Vzápětí Nikolaje vysvětili na biskupa. Stal se tak prvním biskupem japonské národnosti. Biskup Sergij byl v roce 1945 uvězněn a mučen, krátce po propuštění v důsledku útrap z vězení umírá.

Dnešní Japonská autonomní pravoslavná církev moskevského patriarchátu má 3 eparchie:

tokijskou, kjótskou a sendajskou. Šíření pravoslaví není v prostředí postindustriálního Japonska s jeho multikonfesionálními tradicemi a k scientologii naladěnou inteligencí, v prostředí dravých pseudonáboženských sekt vůbec jednoduché. Za největší současný problém považují pravoslavní v Japonsku především to, že zatím nebyla možnost vybudovat monastýr s plným pravidlem monastýrského života, nevznikla dosud vlastní ikonografická škola a citelně chybí také japonsko-církevněslovanský slovník.

SVATAVA MARIA KABOŠOVÁ

ZPRAVODAJSKÝ ZÁPISNÍK

Ze zahraničních serverů jsme pro vás vybrali několik zajímavých zpráv...

TURECKO

USA. NEW YORK

Metropolita rusenský Neofit a biskup Naum vysvětili v Edirne/ Drinopolu v Turecku bulharský chrám sv. Konstantina a Heleny. Slavností se zúčastnilo mnoho poutníků z Bulharska v čele s premiérem Sergejem Staniševem a také několik tisíc Bulharů žijících v Turecku. Chrám byl opraven díky dotaci bulharské vlády a bude zpřístupněn pro návštěvníky. Pravoslavné bohoslužby se tu však asi pravidelně konat nebudou, protože na tomto místě již nežijí žádní pravoslavní křesťané.

Dobré vztahy nadále panují mezi gruzínskou a ruskou pravoslavnou církví, oznámil novinářům v USA biskup zarajský Merkurij. V patriarchálním chrámu sv. Mikuláše v New Yorku

se sloužily panychidy za všechny oběti konfliktu v Jižní Osetii. „V našich chrámech se modlí pravoslavní Rusové, Bělorusové, Ukrajinci a Gruzinci a nezaznamenali jsme, že by se podařilo vyprovokovat jakoukoliv vlnu nacionálního rozhořčení. Lidé, kteří přijímají politická rozhodnutí, by měli myslet především na to, že jsou křesťané a že jsou odpovědní za svá rozhodnutí především před Bohem,“ dodal biskup Merkurij.

RUSKO. KAZAŇ

ŘECKO

Kazaňský pravoslavný duchovní seminář zařadil do učebního programu 5. ročníku v tomto školním roce také zcela nový předmět: základy islámu. V kazaňské eparchii se totiž domnívají, že budoucí duchovní, kteří budou působit v převážně muslimském prostředí v Tatarstánu, by měli být dostatečně vzděláni i v této oblasti a znát náboženské doktríny a základy kultury muslimů.

Divotvorná ikona přesvaté Bohorodice z ostrova Tinos, která patří k nejvýznamnějším svatyním pravoslavného Řecka, bude věřícím, kteří si nemohou dovolit pout' na ostrov, pomáhat i prostřednictvím internetu. Prosbu o modlitbu může od července každý zaslat elektronickou poštou a všechny modlitby budou skutečně přečteny před ikonou. Tuto novou službu zde zavedli zejména na prosby Řeků žijících v zahraničí, pro které je velmi náročné putovat na ostrov Tinos. Divotvorná, rukou nestvořená ikona Bohorodice byla nalezena v roce 1821 v období prvních dní národněosvobozeneckého povstání Řeků proti Osmanské říši.

ZDROJ: NEWSRU.COM

KYJEV SLAVIL 1020 LET POKŘTĚNÍ RUSI

Na oslavu velkého svátku se sjeli 28. července do Kyjeva čelní hierarchové pravoslavných církví ve světě, kteří sloužili společně na náměstí před katedrálou sv. Sofie slavnostní božskou liturgií.

Ukrajinská veřejnost se zajímala zejména o setkání Alexije II, patriarchy moskevského a celé Rusi, s konstantinopolským patriarchou Bartolomějem I. v Kyjevopečerské lávce. Hlavním tématem jejich rozhovoru, který se nakonec uskutečnil za zavřenými dveřmi, byla pravděpodobně problematika církevního rozkolu na Ukrajině. Na Ukrajině jsou v současnosti registrované 3 pravoslavné církve. V 90. letech vznikl kyjevský patriarchát, v čele kterého stojí Filaret (Denisenko) – biskup, který byl ruskou pravoslavnou církví zbaven církevní hodnosti. V roce 1989 obnovila svou činnost také Ukrajinská autokefální pravoslavná církev (UAPC), která byla založena už v r. 1921. Obě církve jsou považovány za schizmatické a neuznala je dosud ani jedna pravoslavná církev na světě. Většina duchovních a pravoslavných věřících na Ukrajině však setrvala v Ukrajinské pravoslavné církvi moskevského patriarchátu, která má 11 233 pravoslavných církevních obcí, 9 217 duchovních a 4 650 mnichů a mnišek. K UAPC se hlásí 1 178 farností, 661 duchovních a 12 mnichů. Kyjevský patriarchát představuje 3 963 farností, 2 940 duchovních a 136 řeholníků. Současný prezident Viktor Juščenko, který podporuje ukrajinské národní nekanonické církve, spoléhá na pomoc konstantinopolského patriarchátu (tyto údaje uvedl newsru.com, čísla ukrajinského statistického úřadu ukazují, že podíl nekanonických církví je ještě o něco vyšší – pozn. překladatele).

I když v předvečer návštěvy agentura ITAR-TASS uvedla, že moskevský patriarchát hledí na nadcházející slavnosti v Kyjevě s nadějí

a věří, že se rozkol nebude dále prohlubovat a existující církevní rozdíly budou úspěšně překonány, novináři se v Kyjevě žádného zásadního prohlášení nedočkali a rozhovory budou nadále pokračovat. Oba hierarchové potvrdili, že budou pokračovat v dialogu, jehož cílem je upevnění vzájemných vztahů mezi církvemi, a přiznali také svou zodpovědnost za pravoslavnou jednotu a všeobecné svědectví pravoslavi před celým světem. Konstantinopolský patriarcha Bartoloměj I. doufá, že patriarcha Alexij II. přijme pozvání do Istanbulu na setkání představitelů všech pravoslavných církví, které by se mělo konat tento rok v říjnu.

Pro úplnost dodejme, že šlo o v pořadí již třetí setkání moskevského a konstantinopolského patriarchy. Poprvé se setkali v roce 1997 v Oděse na mezinárodním ekologickém kongresu na téma „Náboženství, věda a životní prostředí“. V roce 2000 se společně zúčastnili také oslav 2000. výročí křesťanstva v Jeruzalémě.

DOŠLO K PORUŠENÍ ZÁKONA O ČESKÉ TELEVIZI

Neúplné a nepravdivé informace, které v uplynulém roce šířila různá média v ČR o naší církvi zejména v souvislosti s bezúplatným převodem bývalých kasáren v Praze 8 - Karlíně, U Sluncové, dosáhly již takového stupně, že zpravodajci Událostí se dopustili nejen zásadního porušení novinářské etiky, Kodexu České televize, ale zjevně i porušení Zákona č.483/1991 Sb. o České televizi. Na nezákonný postup České televize upozornil Radu pro rozhlasové a televizní vysílání a Radu České televize Jeho Blaženost Kryštof, arcibiskup pražský a metropolita českých zemí a na Slovensku a také autorka projektu ing. arch. Taťána Tzoumasová, MA.

„Dlouho jsem shovívavě sledoval nepřiměřené a nevyvážené informace, které o naší církvi přinášela obrazovka České televize. Nyní se však již musím důrazně ohradit proti porušování nejen Kodexu České televize, ale i Zákona č.483/1991 Sb. o České televizi

a požádat Vás o okamžité sjednání nápravy, zejména zastavení vysílání nevyvážených a zavádějících informací uváděných v hlavních zpravodajských relacích Události a zastavení šíření xenofobních a nenávistných nálad vůči Pravoslavné církvi v českých zemích a na Slovensku. O tom, že se zpravodajství spolupodílelo na šíření xenofobních nálad svědčí reakce z diskuse diváků na <http://www.tv24.cz>“, v níž reagovali na manipulativní informace, uvedené v hlavní zpravodajské relaci Události (7.8. a 16.9. 2008) v souvislosti s projektem U Sluncové,“ píše úvodem svého dopisu metropolita Kryštof.

Zákon o České televizi říká, že posláním veřejnoprávní televize je poskytování objektivních, ověřených, ve svém celku vyvážených a všestranných informací pro svobodné šíření názorů...s cílem posílit vzájemné porozumění a toleranci a podporovat soudržnost pluralitní společnosti. Kodex České televize na základě programu Rady Evropy pro veřejné vysílání ukládá zpravodajům, aby vytvářeli **orientační bod** pro všechny členy společnosti a **podporo-**

vali soudržnost společnosti a integraci všech jednotlivců, skupin a společností; zvláště se pak musí vyvarovat jakýchkoli forem kulturní, sexuální, náboženské či rasové diskriminace a společenské segregace.

V reportážích, vysílaných ve dnech 7.8. 2008 a 16.9. 2008 o záměru MO bezúplatně převést na naši církev objekty bývalých kasáren v Praze 8 – Karlíně, zazněly neúplné a nepravdivé informace, které oproti veřejnému zájmu jednostranně hájily zájmy jedné komerční firmy, což je ve veřejnoprávní televizi naprosto nepřijatelné.

Zpravodajci se snažili ovlivňovat zákonodárce, lobovat za soukromou firmu, vytvořit dojem protizákonného jednání MO a vsugerovat divákům myšlenku, že dochází k poškození soukromého podnikatelského subjektu, daňový poplatník nejspíš zaplatí za zmařené investice a přijde i o 150 milionů do státního rozpočtu, které firma minula za objekt zaplatit. Diváci se vůbec nedozvěděli, co vlastně má být v daném objektu vybudováno v případě bezúplatného převodu.

ZÁKLADNÍ INFORMACE O PROJEKTU

Divák se tak vůbec nedozvěděl, že Pravoslavná církev v českých zemích je od roku 2005 řádným nájemcem objektu, naše církve od té doby postupně plní všechny závazky a tato smlouva dosud trvá. Divákům bylo zamlčeno, že objekty se nacházejí v chráněné památkové zóně, a proto byla zpracována projekční studie ve 2 variantách – jako rekonstrukce stávajících objektů zasažených značně povodní (uvedené nemovitosti se nacházejí v pásmu památkové ochrany) nebo, pokud podrobnější statické průzkumy prokáží nevhodnost rekonstrukce – jako novostavba. Záměrem Pravoslavné církve v českých zemích je zřídit v objektech **hospic pro válečné veterány a domov pro válečné invalidy z novodobých vojenských misí**. Dále umístí zde sociální služby – krizové centrum, psychologickou poradnu a zejména zpřístupnit zdravotní a sociální služby specifické pro hospic i širší veřejnosti, včetně vysoce specializovaného přístrojového vybavení. Dále zde bude komunitní centrum pro děti a mládež a osoby ZTP – neboť zde budou pro válečné invalidy vybudována speciální sportoviště, pobočka centra

Všechny informace k tématu jsou dostupné na oficiálním portále Ministerstva obrany a také na informačním portále naší církve www.hlaspravoslavi.cz, kde se může každý zájemce seznámit i s celým projektem.

obnovitelných zdrojů energií Pravoslavné akademie Vilémov s přednáškovou a vzdělávací činností za účelem environmentální výchovy a zlepšování ekologického vědomí veřejnosti, kontaktní, poradenské a informační centrum pro imigranty. Projekt také uvažuje o vytvoření semináře Husitské teologické fakulty Univerzity Karlovy, v rámci které se vyučuje také pravoslavná teologie.

CO K TOMU DOTAT?

Paní ministryně JUDr. Vlasta Parkanová se zcela v souladu se zněním zákona 219/2000 o majetku České republiky upřednostnila zřízení veřejně-prospěšného zařízení sloužícího zejména vojsku před komerčním využitím. Ve stanovisku se také uvádí, že Ministerstvo obrany zaznamenalo zájem o projekt ze strany zahraničních poslanců Evropského parlamentu a že pravoslavná církev předložila jak architektonické projekty, harmonogramy výstavby i způsob finančního zajištění projektu.

„Jak si v právním státě může dovolit nejen redaktor veřejnoprávní televize, ale i poslanec parlamentu – zákonodárce – zvolený v řádných volbách, označit toto rozhodnutí, které je plně v souladu se zněním par.23 uvedeného Zákona č.219/2000 jako „snahu vyhnout se zákonům“, nebo dokonce jako „další chybu paní ministryně“? Jak něco takového může odvyšlat bez stanoviska druhé a třetí strany veřejnoprávní televize v hlavním zpravodajství a v hlavním vysílacím čase?“ ptá se ve svém dopise ing.arch. T. Tzoumasová MA a uvádí základní myšlenku hospice a domova v areálu U Sluncové, která vyjadřují slova Matky Terezy:

Nespokojte se jenom s dáváním peněz. Peníze nestačí, peníze si lze sehnat, ale oni potřebují vaše srdce, aby je milovalo. Myslím si, že svět je dnes úplně převrácený a tolik utrpení je tu proto, že je tak velice málo lásky v domovech a v rodinném životě. Nemáme čas pro své děti, nemáme čas na sebe navzájem, není čas, abychom se těšili jeden z druhého.

”CESTUJEME”

Pane Ježíši Kriste, Bože náš, pravdivá a živá cesto, který jsi ráčil s domnělým otcem svým Josefem a přechistou matkou svou Pannou Marií spolucestovat do Egypta a doprovázet Lukáše a Kleofáše do Emaus, prosíme tebe pokorně, Pane přesvatý, abys i nyní doprovázel svou milostí služebníky své. A jako kdysi služebníku svému Tobiášovi, tak nyní pošli také jim anděla strážce a vůdce, aby je chránil od všelikého zlého úmyslu nepřátel viditelných i neviditelných, vedl je k plnění přikázání tvých, doprovázel je v klidu, štěstí a zdraví a přivedl je zpět bez úhony a v pokoji. Dej, aby to, co dobrého svou cestou zamýšlejí vykonati, k tvému zalíbení šťastně splnili. Neboť tobě přísluší býti milostivým a zachraňovat nás a tobě chválu vzdáváme s bezpočátečným Otcem tvým I s přesvatým a blahým a oživujícím Duchem tvým nyní i vždycky až na věky věků. Amen.

To jsou slova pravoslavné modlitby za cestující. Cestujeme. Mnozí z nás za prací nebo na střední či vysokou školu. Téměř všichni na dovolenou. Někteří na poutě, do chrámu Božího nebo na nejrůznější bohoslužebná shromáždění. Ti nejhrošlivější Boží služebníci proto, aby přinesli světlo křesťanské víry národům sedícím ve tmě pohanství, anebo pomohli trpícím a strádajícím lidem tam, kde je to nejvíce zapotřebí. Všichni ale cestujeme. Ke známým, přátelům, příbuzným... Cestování do míst blízkých i vzdálených nejrůznějšími dopravními prostředky se stalo jedním z hlavních rysů života člověka v epoše globalizace. Cestujeme většinou mnohem více a dál než naši předkové, avšak někteří z nás začínají objevovat radost z „pomaleho“ přesunu po svých i celou řadu předností jízdy na kole.

I když se způsoby cestování mění, naše slova modlitby před cestou zůstávají stále aktuální. Boží pomoc a ochrana nebeských sil je dnes pro cestující stejně potřebná jako v dávných dobách, kdy jediným dopravním prostředkem byl kůň, osel nebo mulla a téměř všichni lidé cestovali a přesouvali se po zemi pěšky, případně na křehkých lodích, zmítaných větrem a vodními proudy. Pomiňme ale na chvíli důležité hledisko pohodlí a zamysleme se nad tím, jak a kam cestujeme a co vlastně naše cestování přináší Božím tvorům a našim bližním.

I. CESTOVÁNÍ VČERA A DNES

Způsob cestování a také doprava nejrůznějšího zboží se v průběhu posledních 100 let velmi změnila. I když již ve století 19. se začaly šířit železniční sítě, po nichž supěly v oblacích páry “obrovskou” rychlostí kolem 50 km/h vlaky tažené parní lokomotivou a ve stejné době začaly kouřící komíny parníků z moří a oceánů vytlačovat stožáry plachetnic, až přelom 19. a 20. stol. byl pro rozvoj prostředků dopravy vskutku zlomový. Objevily se totiž první motocykly a automobily a k obloze se

vznesla první letadla těžší než vzduch, aby zcela nahradila obrovské a impozantní, leč málo bezpečné vzducholodě. Vývoj dopravních prostředků pak naznal během jediného století lidských dějin převratných změn, srovnatelných snad pouze s vynálezem první dvoukolové káry před mnoha tisíci lety. Vzdálenosti se v průběhu 20. století a na počátku jedenadvacátého století opravdu “zkrátily” a překonávání útrap spojených s cestováním se většinou stalo minulostí.

Na druhé straně se však díky rozvoji rychlých dopravních prostředků a prostředků komunikace začala různá místa světa více a více podobat jedno druhému. Stejná jsou mezinárodní letiště, autobusová i vlaková nádrží. Dálnice, cesty i obchody kolem nich se v různých zemích podobají navzájem jako vejce vejci. Díky globálnímu obchodu a dopravě se se stejným zbožím můžeme setkat všude na zeměkouli. Paradoxní je skutečnost, že i když se lidé dnes dopravují mnohem rychleji, kam potřebují, a velmi rychle a bez ztráty času cestují z místa na místo, mívají na sebe čím dál méně času. Na první pohled by se mohlo opravdu zdát, že se vzdálenosti mezi lidmi zkracují, dnes a denně jsme ale svědky toho, že tomu bývá právě naopak. Rychlost a snadnost přesunu vede lidi k tomu, že se jeden druhému navzájem ve světě ztrácejí a že se rozpádají jejich svazky přátelské a rodinné, i když by tomu díky snadnosti cestování z místa na místo mělo být právě naopak.

Cílem těchto řádků však není přiblížení si vývoje dopravy nebo mapování dopadů současného způsobu dopravy na mezilidské vztahy a ani výzva k tomu, abychom seděli doma a nešli se z místa, i když větší uvážlivost ohledně cílů, smyslu a způsobu našich pozemských cest by určitě někdy byla namístě.

II. CO NECHTÍC ZPŮSOBUJE SOUČASNÁ DOPRAVA

V části našeho seriálu věnovaném energii a problematice klimatické změny byla již zmínka o tom, že automobilová doprava – osobní a nákladní, která využívá ve spalovacích motorech fosilních paliv benzínu a nafty, uvolňuje

do atmosféry velké množství oxidu uhličitého a přispívá tak ke změně klimatu, se všemi negativními dopady na ekosystém Země a životy lidí. Připomenuli jsme také to, že světové zásoby ropy jsou omezené a že se o ně pod nejrůznějšími záminkami vedou již teď kruté a kořistnické války. Negativních dopadů automobilové dopravy je však mnohem více – připomeňme jenom dopravní nehody, kolize dopravních prostředků se zvířaty a havárie. Patrně největším problémem je ale znečištění ovzduší způsobené dopravou, které má významný vliv na zdraví jak lidí, tak ostatních živých tvorů. Látky, které jsou součástí výfukových plynů, mohou způsobit řadu závažných zdravotních problémů od respiračních onemocnění až po rakovinu či neplodnost.

Výfukové plyny motorových vozidel jsou směsí chemických látek, jejichž složení závisí na druhu paliva, typu a stavu motoru a případném užití zařízení na snížení emisí (filtrů u aut na naftu nebo katalyzátorů u aut na benzín). Citlivějšími vůči negativním účinkům výfukových plynů jsou zejména děti a staří lidé, stejně tak jako osoby s dýchacími nebo srdečními chorobami, avšak emise z dopravy dnes ohrožují zdraví a život prakticky každého z nás a jsou nebezpečné pro mnoho živých tvorů. O to více překvapuje, že se o tom z nějakého důvodu mezi lidmi nemluví a mnohé informace zůstávají známé pouze úzkému okruhu odborníků.

AUTOMOBILOVÉ EMISE OBSAHUJÍ PŘEDEVŠÍM TYTO LÁTKY:

- oxid uhelnatý (CO) – blokuje přenos kyslíku krví
- oxidy dusíku (NO_x) – některé z nich způsobují již při malých koncentracích pocit dušení a nucení ke kašli, zvyšují pravděpodobnost onemocnění dýchacích cest
- uhlovodíky (HC) – některé skupiny uhlovodíků dráždí sliznici a oči, některé skupiny uhlovodíků mohou být karcinogenní
- prachové částice (PM) – tzv. poléťavý prach, který přináší řadu obzvláště zhoubných dopadů na zdraví lidí i ostatních tvorů

- oxid uhličitý (CO_2) – sice přímo neškodí zdraví člověka, ale přispívá k tvorbě skleníkového efektu, který má za následek klimatické změny na Zemi
- oxid siřičitý (SO_2) – vstřebává se v horních cestách dýchacích; automobilové emise obsahují sice jen malé množství SO_2 , ale může násobit efekt dalších látek
- přízemní ozón (O_3) – chemickými reakcemi výfukových plynů za účasti slunečního záření vzniká fotochemický smog, který kromě dalších škodlivých látek obsahuje i ozón – ten je pro člověka jedovatý a např. snižuje schopnost plic vykonávat normální funkce
- polycyklické aromatické uhlovodíky (PAU) – mnohé z nich jsou mutagenní a karcinogenní (rakovinotvorné)
- aldehydy – jsou vstřebávány v dýchacím a trávicím ústrojí, dráždí oči, sliznice, způsobují poruchy dýchání, kašel, nevolnost, astma, kožní alergie, zvyšují riziko rakoviny a leukémie
- olovo (Pb) – olovnatý benzín byl v ČR od 1.

1. 2001 zakázán; olovo v emisích automobilů předtím desítky let způsobovalo především poškození mozku u dětí včetně poklesu jejich inteligence

EMISE A LIDÉ V ČÍSLECH

- Téměř 25 % obyvatel zemí Evropské unie žije v místech, která jsou vzdálena méně než 500 metrů od silnic, po nichž se ročně přepraví více než tři miliony vozidel.
- V důsledku toho způsobují vysoké hladiny znečištění každoročně ztrátu téměř čtyř milionů let života.
- Snížení emisí malých prachových částic o 30 % by zachránilo 300–400 životů na každý milion obyvatel žijících ve městech.
- Průměrná délka života ve velkých městech je o rok kratší kvůli emisím malých prachových částic.
- Znečištění ovzduší způsobuje každý rok předčasnou smrt asi 370 000 Evropanů a 9 000 obyvatel ČR.

- Dlouhodobá expozice vysokým koncentracím výfukových plynů dieselových motorů vede k nárůstu výskytu rakoviny o 40 %.
- Znečištění ovzduší má na svědomí sedmkrát více životů než dopravní nehody na evropských silnicích, které si vyžádají kolem 45 000 lidských životů ročně.
- V letech 1990–2004 bylo 43 % Evropanů žijících ve městech vystaveno množství prachu, které přesáhlo platné limity; nejhoršími oblastmi jsou Benelux, Česká republika, Polsko, Maďarsko, jižní Španělsko a severní Itálie.
- 6 z 10 obyvatel evropských měst bylo ve stejné době vystaveno nadlimitním koncentracím ozónu.
- Znečištění ovzduší jemným prachem zkracuje život Evropanům v průměru o více než 8 měsíců a Čechům o více než 10 měsíců.

III. CO SE S TÍM DÁ DĚLAT?

Jestliže jezdíme často autem a chceme snížit hluk a emise, které obvykle produkujeme, máme možnost občas nechat auto doma a jet na kole, autobusem nebo vlakem.

Cyklistika je nejlepší alternativa na krátké cesty, např. po městě. Doprava na jízdním kole je rychlá, levná, zdravá a nepřináší problémy s parkováním. Ten, kdo pro každodenní pětikilometrovou cestu do práce použije kolo místo auta, zůstane dlouho fit, ušetří peníze za dopravu a sníží své emise oxidu uhličitého v průměru o 700 kg ročně.

Cesta autobusem nebo vlakem sice obvykle zabere o něco více času než cesta autem, ale ne zas o tolik. Zatímco strojvedoucí nebo řidič autobusu vede vozidlo k cíli, my můžeme spát, číst si, modlit se, relaxovat nebo třeba pracovat na notebooku či telefonovat, případně si prohlížet krajinu. Zkusme jenom porovnat množství času a únavy vůči tomu, kdybychom jeli autem. Cestování veřejnou dopravou je navíc oproti cestování autem mnohonásobně bezpečnější. Kolik to stojí, odkud to jede a v kolik? Stačí se podívat třeba na www.idos.cz.

Chystáme se koupit auto? Zvažme, jestli jej nutně potřebujeme a jestli se nám vyplatí. Můžeme, i když se o tom opět téměř ne-

mluví (a tyto možnosti naftařské společnosti i šéfově automobilového průmyslu veřejně zatracují), více zvažít, jaké palivo a za jakou cenu chceme používat. K dispozici jsou již dnes ekologicky i ekonomicky relativně výhodná a spolehlivá auta využívající místo benzínu a nafty LPG (zkapalněný propan butan), CNG (stlačený zemní plyn), rostlinné oleje i bioetanol.

Pokud bydlíme na samotě a daleko od zastávky vlaku či autobusu nebo když denně převážíme více lidí a velké náklady, pak auto budeme určitě potřebovat. Zde však máme možnost volit auto z hlediska úspory emisí i spotřeby paliva šetrné k životnímu prostředí i k naší peněženice.

Pokud svezeme souseda nebo kolegu z práce, ušetří každý z nás polovinu nákladů a emisí, které bychom vyprodukovali, kdybychom jeli každý sám. Pokud se domluvíme čtyři, třeba na společné cestě do chrámu, sníží každý náklady a emise o téměř 75 procent, aniž by se změnil způsob naší dopravy.

Máme mnoho možností, jak využívat moderních telekomunikačních prostředků. Díky nim není nutné tolik cestovat a dá se mnohem snáze pracovat z domova. Kromě

emisí se tak dá ušetřit i čas. Třeba složité vyřizování a ježdění po úřadech se dá nahradit návštěvou nejbližšího Czech pointu, případně komunikací s úřady z domova prostřednictvím internetu.

Létání je pak z hlediska vlivu na životní prostředí neškodlivější způsob dopravy. Během letu na vzdálenost 600 km se vyprodukuje téměř 100 kg oxidu uhličitýho na osobu. Cestou vlakem na stejnou vzdálenost se vyprodukuje jen 4 gramy oxidu uhličitýho na osobu (za předpokladu, že vlak využívá elektrickou energii vyrobenou ve větrné nebo vodní elektrárně).

Možností, jak se přesouvat z místa na místo a cestovat s větším ohledem na naše bližní a jejich zdraví i na Boží stvoření a samozřejmě také s ohledem na zachování cenných zdrojů pro příští generace, je mnoho. Určitě se lze pokusit navzdory reklamním kampaním na nová a "lepší" auta a lákavé reklamě na exotickou dovolenou na druhém konci světa hledat ohleduplné alternativy. Vždyť *"sami opravdu nechceme činit jiným to, co nechceme, aby oni činili nám..."*

ROMAN JURIGA

PRVNÍ OBČANSKÁ FOTOVOLTAICKÁ ELEKTRÁRNA

Sluneční světlo lidem dáváš, nás miluješ jak dítky své... zpívá se v jedné z písní Gorazdova sborníku. V neděli 21. září odpoledne slavnostně posvětil 1. českou občanskou fotovoltaickou elektrárnu na budově obecního úřadu v Ohrobcí, 6 km jižně od Prahy, o. Mgr. Sáva Atanasov, který také přítomné oslovil krásným kázáním na téma ochrany Božího stvoření. První česká občanská fotovoltaická elektrárna mohla být postavena díky spolupráci obce Ohrobec, finanční spoluúčasti třiceti drobných investorů (možnost jejich investování byla omezena na maximálně 5 solárních panelů na výrobu elektřiny na osobu) a společností SolWin s. r. o., která elektrárnu postavila. Na www.solarniliga.cz/dozinky.html se lze dočíst o možnosti investovat do

připravované 2. občanské fotovoltaické elektrárny, která bude svým drobným podílníkům dlouhodobě garantovat výnos investice až 6 % ročně. I když se v případě těchto ekologických projektů nejedná o horentní zisky, zde lze mluvit o etickém investování, které šetří životní prostředí (energetická náročnost výroby fotovoltaické elektrárny je dnes 1 až 4 roky a životnost je 30 let). Výstavba fotovoltaických elektráren je jednou z možností, jak zajistit zatím poměrně drahou, avšak z ekologického hlediska čistou a „mírovou“ energii, jejíž zdroj – sluneční světlo – je na rozdíl od ropy a zemního plynu, o něž se v současnosti vedou nelítostné války, lidem k dispozici prakticky všude.

PRAVOSLAVNÁ BOHOSLOVECKÁ FAKULTA V PREŠOVĚ ZAHÁJENÍ AKADEMICKÉHO ROKU 2008/2009

Nový akademický rok na PBF UP v Prešově byl zahájen dne 24. září 2008 archijerejskou liturgií v seminární kapli sv. Jana Bohoslova. Sloužil ji metropolita Kryštof s arcibiskupem Jánem, děkanem PBF UP prot. ThDr. Janem Zozulákem, PhD. a dalšími členy profesorského sboru fakulty a s představiteli pražské eparchie v osobě metropolitního protopresbytera ThDr. Jaroslava Šuvarského, PhD., ředitele úřadu eparchiální rady, a dalších představitelů prešovské a michalovecké eparchie – kancléře úřadu metropolitní rady Slovenska Ladislava Bílého z Trebišova, doc. ThDr. Alexandra Capa, ředitele úřadu eparchiální rady v Prešově, a Pavla Nováka, tajemníka úřadu eparchiální rady v Michalovicích. Duchovní promluvu po evangeliu přednesl odborný

asistent protojerej Jan Jacoš, který se v ní zaměřil na bolestivou problematiku týkající se interrupce.

Po archijerejské liturgii zakončené doxologií se v aule PBF UP sešlo shromáždění akademické obce. Kromě praktických informací o studiu přítomní vyslechli velmi podnětný referát děkana fakulty o aktuálních tématech pravoslavné teologie. Na závěr pak vystoupil s projevem metropolita Kryštof. Hovořil o liturgii po liturgii jako výrazu sounáležitosti věřícího člověka s okolním Bohem stvořeným světem. Připomenul 10. výročí vydání „tomosu“ o autokefalitě naší církve ekumenickým (konstantinopolským) patriarchátem a upozornil na blížící se 130. výročí narození sv. mučedníka Gorazda (*26. 5. 1879).

DOKTORANDSKÉ OBHAJOBY NA PBF UP

Pravoslavná bohoslovecká fakulta v Prešově má dva nové doktory. Disertační práce obhájili v pondělí dne 29. září 2008 na Pravoslavné bohoslovecké fakultě v Prešově dva absolventi doktorandského studia.

První z nich, Mgr. Bohuslav Kuzyšin, obhájil práci na téma: Aktualizace neopatrstické didaktické syntézy. Pojednává v ní o obsahu katechetického procesu, přípravy katechumenů podle učení svatých otců. Jejím základem je Písmo svaté a svatá tradice. Zvláštní důraz kladl na motivační aspekt katecheze dětí a dospělých.

Mgr. Maroš Šip svou disertační práci věnoval fenoménu sekt a nových náboženství z historického pohledu svatých otců.

Ke zpracování tohoto tématu použil velké množství dostupné literatury. Zaměřil se zvláště na problematiku vztahů členů těchto uskupení ke společnosti.

Po přečtení oponentských posudků a vyslechnutí následující obhajoby doktorandů, členové zkušební komise konstatovali, že oba jmenovaní, splnili všechny podmínky pro udělení vědecké hodnosti „Philosophiae doctor“. Metropolita Kryštof, jako člen zkušební komise, ve svém vystoupení především ocenil, že oba doktorandi, navazují na teologickou práci svých předchůdců a na „alma mater“ – Pravoslavné bohoslovecké fakulty v Prešově, podtrhl také vysokou úroveň jejich odborné erudice.

DELEGACE RUSKÉ CÍRKVE V ZAHRANIČÍ V ČESKÉ A SLOVENSKÉ REPUBLICE

CHRÁM ZESNUTÍ PŘESVATÉ BOHORODICE BYL OBDAROVÁN ČÁSTEČKOU OSTATKŮ SV. JANA ŠANGHAJSKÉHO, SVĚTCE VELMI CTĚNÉHO ZEJMÉNA V RUSKÉ PRAVOSLAVNÉ CÍRKVI V ZAHRANIČÍ.

Delegace Ruské církve v zahraničí vedená biskupem Petrem z Chicaga pobývala ve dnech 10.–19. září 2008 v České republice a Slovenské republice. Vzácní hosté navštívili kromě Prahy a Prešova také Brno, Karlovy Vary, Medzilaborce, Stropkov a Michalovce. 12. září 2008, v den nebeského ochránce metropolitů Kryštofa, se zúčastnili

archijerejské liturgie v chrámu Zesnutí přesvaté Bohorodice v Praze 3 na Olšanech, při níž vладыka Petr vysvětil na diákona otce Maxima.

Dále hosté společně oslavili chrámový svátek v Ladomírově, kde býval významný monastýr s tiskárnou. Hosté se zajímali o problémy spojené s jeho obnovením a přislíbili pomoc.

BISKUP PETR ODEVZDAL METROPOLITOVĚ KRYŠTOFOVI TAKÉ ZVLÁŠTNÍ DAR: RUČNĚ VYŘEZÁVANOU PANAGII, KTERÁ BYLA ZHOTOVĚNA NA ÁTHOSU A PATŘILA K OBLÍBĚNÝM PANAGIÍM METROPOLITY LAVRA.

12. ZÁŘÍ 2008, V DEN NEBESKÉHO OCHRÁNCE METROPOLITY KRYŠTOFA, POPŘÁLI TAKÉ KOZÁCI NAŠEMU VLAKOVĚ MNOHÁ A BLAHÁ LÉTA A PŘEKVAPILI HO MILÝM DÁRKEM.

VLADYKA KRYŠTOF DOPROVODIL OSTATKY F. A. ŠČERBINY

V roce 1936 v Praze zesnul významný představitel kubánských kozáků, statistik, etnograf, poslanec Státní dumy, národohospodář a pedagog ataman F. A. Ščerbina, jehož posledním přáním bylo, aby jeho ostatky byly přeneseny do rodné země, až to politická situace dovolí. Po dlouhých a složitých jednáních mezi představiteli krasnodarského kraje, Kubánského kozáckého vojska a naší místní církve bylo jeho přání vyslyšeno. Dne 11. září 2008 do Prahy přicestovala delegace administrativy Krasnodarského kraje a představitelů Kubánského vojska, vedená V. A. Močalovem, ředitelem odboru. Následující den po archijerejské liturgii, sloužené vладыkou Kryštofem a vzácným hostem vладыkou Petrem z Chicaga v chrámu Zesnutí přesvaté Bohorodice v Praze na Olšanech, došlo k vyzvednutí ostatků F. A. Ščerbiny ze zdejší krypty. Panychidu sloužil představený chrámu archimandrita Sergej Ivannikov. Aktu se zúčastnili zástupci velvyslanectví Ruské federace v Praze rada p. Perepečenov a vicekonzul p. Gorbunov, přítomen byl i ředitel odboru památkové péče a cestovního ruchu Mgr. Jan Kněžínek, který zde zastupoval primátora Pavla Béma.

V časných ranních hodinách dne 15. září 2008 přiletělo do Prahy speciální letadlo z Krasnodaru, na jehož palubě byla čestná stráž Kubánského kozáckého vojska. Kozáci se přesunuli do chrámu v Praze na Olšanech, kde vладыka Kryštof v 7 hodin ráno sloužil panychidu. Poté kozáci vynesli rakev s ostatky z chrámu, naložili ji do připraveného vozu a smuteční průvod se vydal na letiště. Smuteční hosté do svého odbavení našli azyl v přilehlém hotelu Ramada, jehož ředitel s personálem se jim příkladně věnovali a považovali si za čest je přivítat. Samotné odbavení ostatků odborně zajistili na letišti pracovníci letištní správy pánové Šimáně a Šoustek.

Na krasnodarském letišti ostatky svého roduka a jejich čestný doprovod přivítali čelní představitelé Kubaně: náměstek gubernátora Krasnodarského kraje a ataman Kubánského kozáckého vojska N. A. Doluda, primátor města V. L. Jevlanov, metro-

polita jekatěrinodarský a kubánský Isidor a biskup jejský Tichon. Za zvuku smutečního pochodu, provedeného orchestrem Kubánského kozáckého vojska, byla rakev s ostatky F. A. Ščerbiny vynesena čestnou stráží z letadla a uložena do přistaveného pohřebního vozu. Poté se smuteční průvod vydal do katedrálního chrámu sv. Trojice, kde byla sloužena panychida za hojně účasti kozáků a zástupců sdělovacích prostředků. Již hodinu po přeletu byla odvysílána reportáž na místním televizním okruhu a následující den o události informoval tisk.

Den 16. září 2008 byl pro celé město dnem slavnostním, neboť ostatky F. A. Ščerbiny měly být uloženy do hrobu u katedrály. Tomu předcházela liturgie sloužená společně vладыkou Kryštofem a Isidorem a vynesení rakve z chrámu čestnou stráží kolem nastoupených kozáckých jednotek. Na smutečním shromáždění s projevy vystoupili gubernátor Krasnodarského kraje A. N. Tkačev, předseda zákonodárného sboru kraje V. A. Beketov, primátor města V. L. Jevlanov, ataman Kubánského kozáckého vojska N. A. Doluda, metropolita Kryštof a metropolita Isidor. Vладыka Kryštof ve svém projevu hovořil o tom, že když v Praze byly ostatky vyneseny z krypty, na nebi se objevil kříž. Při jejich vynášení z chrámu Zesnutí přesvaté Bohorodice před odjezdem na letiště náhle začalo pršet – Praha se tak s pláčem loučila s F. A. Ščerbínou, ale po přeletu do Krasnodaru nás přivítalo slunce.

Po smutečních projevech byla rakev spuštěna do hrobu za doprovodu hymny Kubaně a salv čestné jednotky.

Při slavnostním obědě uspořádaném atamanem N. A. Doludou, jenž zastupoval gubernátora, který musel odcestovat mimo město, bylo vyjádřeno vřelé poděkování naší místní církvi za umožnění přenesení ostatků F. A. Ščerbiny na rodnou Kubaně. Představitelé Krasnodaru pozvali metropolitu Kryštofa k další návštěvě města v následujícím roce, kdy, jak všichni doufají, dojde k navrácení jeho historického názvu – Jekatěrinodar.

ZDENĚK DRAGON

DĚKUJEME, SESTRO BOŽENKO

Božena Berounská, dirigentka pěveckého sboru při katedrálním chrámu sv. Cyrila a Metoděje v Praze, který řídila úctyhodných 31 let, byla 14. září za svou obětavou práci pro církev vyznamenána řádem sv. Cyrila a Metoděje.

Sestra Boženka přijala pravoslaví až v dospělosti. Vyrůstala na Karlíku u Dobřichovic, její rodiče přestoupili za první republiky do Československé církve, jenže na Karlíku žádný kostel ani kněz Československé církve nebyl, a tak nechali nakonec dceru pokřtít v římskokatolické církvi. Boženka měla krásný hlas a od dětství zpívala v Kühnově pěveckém sboru. Odtamtud se dostala do pravoslavného sboru – a pravoslavná spiritualita ji oslovila natolik, že i ona sama se stala pravoslavnou. Od 60. let dokonce pracovala na sekretariátu eparchiální a metropolitní rady. V katedrálním chrámu sv. Cyrila a Metoděje zpívá již 58 let. V pohnutých 50. letech vedla nejprve sbor mládeže, který zpíval

také u sv. Klimenta na Starém Městě do té doby, než tento kostel získala řeckokatolická církev. V době svého vrcholu patřil pěvecký sbor chrámu sv. Cyrila a Metoděje k vyhlášeným pravoslavným sborům, který nazpíval řadu nahrávek i pro Český rozhlas. Připomeňme, že v dobách totality právě krása pravoslavných duchovních zpěvů byla jedním z nejdůležitějších misijních nástrojů, které oslovovaly srdce hledajících a těšily duše věřících. Nyní sestra Boženka odevzdává „pomyslnou taktovku“ mladým dirigentům, které vám představíme v následujícím čísle.

Celá naše redakce se připojuje k upřímným díkům sestře Božence a přejeme jí pevné zdraví, na mnohá a blahá léta!

V SUCHDOLE NAD ODROU

Ve dnech 6.–7. září 2008 se v Suchdole nad Odrou konala oslava 150. výročí posvěcení evangelického kostela za účasti synodního seniora českobratrské církve evangelické Joela Rumla, reverenda Jaroslava Kratky, farářky ČCE v Suchdole nad Odrou Mgr. Márie Jenčové a hostů z Německa.

Na oslavy byla pozvána i delegace olomoucko-brněnské eparchie pravoslavné církve pod vedením vladyky Simeona. Oslavy měly velkolepý a slavnostní ráz. Tuto atmosféru zkrášil a zvýraznil i dětský pěvecký sbor Ondrášek, který mezi kázáními a pozdravy hostů doprovázel zpěvem celou bohoslužbu.

V tomto evangelickém kostele se nachází i pravoslavná kaple sv. Ludmily a předpokládá se další dobrá a plodná spolupráce mezi Pravoslavnou církví v českých zemích a Čes-

kobratrskou církví evangelickou. Po dobu celkové rekonstrukce a technické uzávěry kostela jsme sloužili téměř tři roky sv. liturgii v kapli Záštity přesvaté Bohorodice ve Studénce.

Bez nadsázky lze říci, že křesťanství a křesťanská víra zapustily v Suchdole nad Odrou pevné kořeny a na jeho základech pak oslavujeme (při respektování bohoslužebných a věroučných odlišností) Boha, Ježíše Krista a sv. Ducha.

Po skončení bohoslužby se na palouku smíření místního hřbitova konala panychida, kterou sloužil vladyka Simeon.

PROTOJEREJ MGR. JUDR. FRANTIŠEK RODR
DUCHOVNÍ SPRÁVCE V SUCHDOLE
NAD ODROU A STUDÉNCE

SVĚCENÍ NOVÉHO DIÁKONA

Pražská eparchie má od 12. září 2008 nového diákona. Otce Maxima (Marka Švancarů) při archijerejské liturgii v chrámu Zesnutí přesvaté Bohorodice v Praze 3 na Olšanech, kterou společně sloužili metropolita Kryštof s duchovenstvem delegace Ruské zahraniční církve, vysvětil biskup Petr z Chicaga. O. Maxim vystudoval pravoslavnou teologii a v současné době pokračuje v externím doktorantském studiu v oblasti pravoslavné misologie. Působil jako tajemník misijního odboru, hypodiakon metropolitě Kryštofa a v posledním roce se také podílel na práci v redakčním kruhu časopisu Hlasu pravoslaví, do kterého přispěl zajímavými články.

Celá redakce přeje o. Maximovi hodně duchovních sil do další služby, mnohá a blahá léta!

FOTOGRAFOVAL: O. OLEG MACHNĚV

POMÁHAT MŮŽE KAŽDÝ, STAČÍ CHTÍT...

O 10 letech humanitární pomoci s mitr. prot. Mgr. Janem Polanským, duchovním správcem chrámu sv. Anny v Plzni

„V tomto roce to bude již 10 let, co jste vyjel s první humanitární pomocí na Ukrajinu... Můžete se s námi podělit o zkušenost: Jak vás to napadlo a jak jste to vlastně zrealizoval?“

Před deseti lety, v říjnu v roce 1998, byly na Ukrajině katastrofální záplavy. Tehdy se ještě o Ukrajinu nikdo moc nezajímal. Představil jsem si, jaká je asi situace těch, kterým voda vzala všechno, a jak jim asi musí být těžko, když i vyplácení důchodů bylo pro tehdejší stát velkým ekonomickým problémem. O své pocity jsem se podělil s věřícími a vyhlásili jsme sbírku. Za prostředky, které se nám podařilo shromáždit, jsme nakoupili potraviny, oblečení, oslovili jsme i místní podnikatele, naložili všechno na auto, na dveře jsme přilepili podomácku vyrobený červený kříž a vyjeli jsme. Lidé na Zakarpatí už na nás sami čekali. Rozdali jsme všechno přímo potřebným a tak jsme měli dobrý pocit, že skutečně pomoc přišla tam, kam měla... a ten pocit byl tak dobrý, že jsme si řekli, že můžeme pomáhat stále. Stále je někde někdo potřebný... a pomáhat může každý, stačí chtít.

„Za těch deset let jste odvezli humanitární pomoc v hodnotě 21 milionů korun, to se vám opravdu podařilo najít tak štědré dárcy?“

To byla hodnota zboží a věcí, které jsme odvezli potřebným. Většinou jsme ale získávali přímo ty věcné dary – spací pytle, bundy, teplé oblečení. Obrátili jsme se například na obchodní domy Hannah, trvale nám pomáhá oděvní společnost C&A. Je to namáhavé, stojí to hodně času a přesvědčování – ale výsledek stojí za to. Na Ukrajině pomáháme stále – například vozíme pomoc do dětských domovů nebo do ústavů s mentálně postiženými. Poslední cesta s humanitární pomocí vedla do Počajeja.

„Snažili jste se pomáhat také v Srbsku a Kosovu?“

Samozřejmě, že jsme mysleli i na tuto těžce zkoušenou oblast – jenže tady byl problém, jak to

tam dostat. S humanitární pomocí odjel například vladyka Kryštof, který Kosovo osobně navštívil.

„V roce 2002 postihly záplavy i Českou republiku. Zapojili jste se do pomoci postiženým i u nás doma?“

Tehdy jsme pracovali společně s Danem Apos-tu a pravoslavnou filantropií. Měli jsme k dispozici jednak finanční prostředky od Světové rady církvi ze Švýcarska, jednak konkrétní pomoc řady místních podnikatelů. Zase jsme se ale drželi zásady: vše musí být transparentní a pomoc má být především konkrétní. Takže například já

jsem na Mělnicku a Plzeňsku, které jsem měl na starosti, nejprve obešel postižené rodiny a zjistil, co potřebují nejnnutněji. Obvykle to byla lednička, sporák, případně pračka. Věci, bez nichž se chod domácnosti neobejde a které si nebyli schopni sami koupit, protože přišli o všechno. S prodejci jsme domluvili mimořádné slevy, abychom mohli uspokojit co nejvíce rodin.

„Jste duchovním už 27 let, to znamená, že jste si povolání kněze vybral v době, kdy to u nás ještě vůbec nebylo jednoduché. Co vás motivovalo k tomu, abyste se stal pravoslavným knězem, a co vás přivedlo k pravoslaví?“

Pravoslavný jsem od narození. Rodiče pocházeli z Podkarpatské Rusi a přišli do Čech po 2. světové válce, kdy se sem mnozí stěhovali za práci. Usadili se v roce 1947 v Lesné a samozřejmě mne také vychovávali v pravoslavné víře. Od dětství jsem chtěl být knězem. Nejprve jsem ale vystudoval dřevařskou školu. Pak jsem v roce 1975 začal studovat pravoslavnou teologii na Pravoslavné bohoslovecké fakultě v Prešově a v roce 1981 jsem byl vysvěcen. V chrámu sv. Anny v Plzni jsem duchovním už 27 let...

„Když zavzpomínáte na dobu před sametovou revolucí, co všechno se u nás změnilo? Jak jste pocíťoval to předcházející období náboženské nesvobody?“

Velmi citelně. Víte, že jsem měl v letech 1985–86 zákaz činnosti? Tehdy přece musel každý duchovní mít státní souhlas, no a ten mi odebrali, protože jsem se stýkal s chartisty. Sláva Bohu, že už je ta doba za námi, ale zapomínat by se na ni nemělo.

„Z čeho máte největší radost?“

Radost mám samozřejmě ze své rodiny a svých dvou dcer. Myslím, že je dost důležité, aby kněz, pokud je ženatý, dával příklad okolí i svou vlastní rodinou. Ne všem se to podaří.

A samozřejmě mám také obrovskou radost, když vidím do chrámu přicházet děti i mládě. Pamatuji si, jak se před lety v chrámu sv. Anny objevil čtrnáctiletý Rom a soustředěně hleděl na ikonostas. Na první pohled mě zaujal a jsem rád, že dnes je o. David Dudáš už 5 let duchovním správcem v Rokycanech, opravil chrám, faru, a dokonce pomáhá věřícím budovat i nové pravo-

slavné církevní obce. Když kněz vidí, že pomohl vychovat dalšího kněze, aktivního kněze – tak to je opravdu radost.

„A co opačné pocity – je vám někdy smutno, co vás mrzí?“

Vážně mám říct upřímně, co mne mrzí?

„Měli bychom se naučit hovořit i o tom, co nás trápí.“

Mrzí mne, že ještě stále přetrvává ze starších dob takové opatrnictví: radši nic nedělat, radši na sebe neupozorňovat. Odsloužit v neděli bohoslužbu – a čekat, že věřící přijdou sami do chrámu. Spoléhát na Pána Boha, na biskupa, na „ty druhé“.

Dřív jsem nedokázal pochopit, proč nás vůbec nikdy nepřijel navštívit okružní protopresbyter, za celých 27 let, co tu sloužím, ani jednou, to mne opravdu mrzelo – ale pak jsem pochopil, že nemám na nikoho spoléhat a být především sám aktivní. Možná podobně jako já marně čekal, že nás někdo navštíví, čekají i věřící – kněz by se měl zajímat i o nemocné a potřebné ve své obci. Nejde jen odsloužit bohoslužbu – lidé potřebují i duchovní rozhovor, slovo povzbuzení.

Myslím, že dnes je složitá doba, kdy je třeba pomáhat víc než kdykoliv předtím. Chce to jen trochu odvahy a úsilí: zkusit oslovit živnostníky a podnikatele v okolí. Nevzdávat to při prvním odmítnutí. V každém chrámu by se také mohly dělat pravidelné sbírky. Stačilo by, kdyby kněz v neděli promluvil a oslovil srdce přítomných. Vždyť přece to, že my máme plný talíř, není samozřejmé – a měli bychom stále myslet na ty, kteří mají hlad, je jim zima nebo různě strádají. My pravoslavní bychom měli umět ukázat, že Pána Boha „pravě oslavujeme“ nejen v chrámu, ale i v každodenním životě.

Děkují za rozhovor.

S MITR. PROT. MGR. JANEM POLANSKÝM
ROZMLOUVALA SVATAVA MARIA KABOŠOVÁ

Pokud se chcete zapojit do humanitární pomoci, kterou organizuje o. Jan Polanský, můžete ho kontaktovat přímo na tel. 777839776 mailem: prot.jan@volny.cz

Pro humanitární pomoc byl zřízen zvláštní účet č. 606401028/5000

EKUMENA 2008

Ekumenický odbor pravoslavné církve (EOPC) pravidelně vyřizuje běžnou agendu spojenou s členstvím Pravoslavné církve v českých zemích a na Slovensku v Ekumenické radě církví ČR (ERC), Světové radě církví (WCC) a Konferenci Evropských církví (KEK). Spoluvyřizuje také komunikaci metropolitní rady se zahraničím do anglicky mluvících zemí.

Ekumenický odbor zřídil tzv. archiv ekumenického odboru, kde jsou každému k dispozici veškeré materiály o činnosti odboru – zápisy řídicích výborů a odborných sekcí WCC, KEK, ERC a také knihy týkající se pravoslavi a ekumeny.

Tajemník EOPC se pravidelně zúčastňuje jednání výborů ERC, zprávy z těchto zasedání jsou taktéž k dispozici v archivu odboru. V několika odborných výborech ERC jsou činní další bratři a sestry z pravoslavné církve. Tyto výbory se jednotlivě scházejí vždy několikrát ročně, aby řešily společný postup církvi v různých oblastech (např. duchovenská služba v armádě či nemocnicích, práce s Romy, při-

pomínkování učebnic Ministerstva školství, ekumenické shromáždění na hoře Říp a mnohé další).

V současnosti prostřednictvím ERC probíhají důležitá jednání ohledně majetkového vyrovnání církve a státu a celkového finančního zabezpečení církvi. Za PC se pravidelně účastní kancléř o. Josef Hauzar.

Ekumenický odbor vás bude pravidelně informovat i prostřednictvím našeho portálu Hlaspravoslavi.cz, kde budeme přinášet jednak důležité zprávy ze světa, jednak informace týkající se ERC u nás.

MGR. ONDŘEJ CHRÁST, TAJEMNÍK

NAŠE PRAVOSLAVNÁ CÍRKEV SE ÚČASTNILA TĚCHTO SPOLEČNÝCH AKTIVIT:

NOC OTEVŘENÝCH KOSTELŮ 2008

V pěti chrámech Prahy proběhla 22. ledna již druhá ekumenická „Noc otevřených kostelů“. Jedna z hlavních večerních modliteb – Taizé modlitba, za účasti dvou bratrů z Taizé, se odehrála v naší katedrále v Resslově ulici. Děkuji tímto o. Šuvarskému a mátušce Šuvarské za skvělou pomoc při zvládnutí organizace. Modliteb se zúčastnilo přibližně 400 lidí, většina z nich přišla na naši večerní bohoslužbu, která předcházela modlitbám z Taizé.

PŘÍPRAVY NA EKUMENICKÉ SETKÁNÍ

„MODLITBA ZA DOMOV“ NA ŘÍPU 2008

Tentokrát se setkání bude konat 28. října v den státního svátku a půjde o návrat k „pramenům“. Ústředním tématem setkání bude Bible jako pramen křesťanství a připomene-

me si také 90. výročí vzniku republiky. ČT 2 bude vysílat přímý přenos od 14:00 do 15:30. Na místě bude od 10 hodin připraven bohatý program pro děti i dospělé. Věříme, že se stejně jako loni i letos zúčastní také pravoslavní. Vladyka metropolita Kryštof již účast přislíbil, jedním z organizátorů je i tajemník EOPC Ondřej Chrást.

POKRAČUJE INTENZIVNÍ KAMPAŇ PRO ZÁKON O MAJETKOVÉM VYROVNÁNÍ

Vydali jsme letáky, které jsou rozšiřovány po celé republice, tiskové konference, obsáhlé internetové stránky atd. Proběhla konference na NY University, kde vystoupil např. i Roman Juriga. Vše na www.cirkevnimajetek.cz.

V rámci ERC proběhlo v červnu další setkání křesťanských pedagogů.

BRNEM CESTAMI POKOJE / FRIEDENSWEGE DURCH BRÜNN

Dvojazyčná publikace Brnem cestami pokoje / Friedenswege durch Brünn vznikla z iniciativy českých a rakouských církví, sdružených v Ekumenické radě církví ČR a Ekumenické radě církví Rakouska. Ekumenická rada církví v ČR sdružuje 11 členských církví (Římskokatolická církev má členství přidružené) a 2 církve se statutem pozorovatelů, Ekumenická rada církví Rakouska má 14 členských církví (protestantských, pravoslavných i katolických) a řadu organizací se statutem pozorovatelů.

Zástupci ekumenických rad obou sousedících zemí se pravidelně setkávají k poradám ve snaze posílit vzájemnou spolupráci. Mimo jiné navrhli, aby byly prozkoumány některé kapitoly našich společných dějin, zejména ty, kde docházelo k napětím nebo i konfliktům. Cílem je zjistit, zda z dnešního pohledu je možno poskytnout jejich komplexnější, citlivější výklad, který by rozptýlil minulé stíny a otevřel možnost nového sblížení.

Pro realizaci tohoto záměru bylo jako pilotní projekt vybráno Brno: město, v němž spolu existovaly silný živel německý a sílící český nikoli bez napětí; město, v němž spolu existovaly komunity katolická, evangelická a židovská; město, které usilovalo o svou kulturní tvář a politický vliv ve spojení i v napětí s blízkou Vídní; město škol a vzdělávacích institucí; město dnešního úsilí o svébytnost nikoli jen správní a o ekumenickou součinnost nikoli jen formální.

První výsledek předkládáme veřejnosti touto publikací, která čtenáře provede Brnem cestou pokoje od konfliktů minulosti ke smířené rozdílnosti. A zároveň poskytnete základní údaje o náboženských komunitách, které v tomto živém a půvabném městě usilují dostat svému duchovnímu poslání.

„Brno má ve svých genech zakódovanou jistou dávku tolerance, s níž také zdolává

Distribuce v České republice: Ekumenická rada církví v ČR, Donská 370/5, 101 00 Praha 10, Tel: 271 742 326, info@ekumenickarada.cz, www.ekumenickarada.cz, Cena: 149 Kč. Poštovné dle platných sazeb České pošty. Objednávejte na adrese nebo e-mailu Ekumenické rady církví v ČR.

i současné problémy s jakýmsi nadhledem a klidem. Bylo jedním z prvních měst, jež na svých pohřebištích přiznalo a zveřejnilo hroby padlých německých vojáků za II. světové války, tak jak to žádají už dávno ženevské konvence, má dokonce i malý a neokázalý pomník svých bývalých německých mluvících občanů, kteří z Brna odcházeli hned po konci II. světové války, bylo vůbec prvním městem u nás, jež sneslo na svém území postavení měšity, byť jen nenápadné, a je dokonce jediným městem v Evropě, které má Muzeum romské kultury. Vždycky, když tyto geny tolerance nabyly vrchu, se začalo také městu dařit.

Vždycky, když byly infikovány nacionalismem, nenávistí a diskriminací, to s ním bylo zlé. Občas si to uvědomilo a včas se vzpamatovalo. Pokud ne, těžce na to později dopláclo.“ Milena Fludrová

V r. 2008 vychází v nakladatelství L. Marek, Pekařská 18, 602 00 Brno.

O DARU ROZLIŠOVÁNÍ

Někdy se nám zdá, že máme jasno, a že to, co „víme“, nás opravňuje k rozsudku, či dokonce odsudku bližního, k posouzení jakékoliv situace a k rozsouzení jakéhokoliv problému. Tedy k tomu, abychom jasně a srozumitelně zaujali „jednoznačné a neměnné“ stanovisko. To stanovisko pak samozřejmě rádi podepřeme argumenty – poslouží nám argumenty praktické, filozofické, ba dokonce i teologické – jen abychom pak měli jak se říká ve všem „jasno“... Tajemství člověka, tajemství Boha i tajemství světa se pak pro nás stává „gombičkou“ – knoflíčkem, jak se říká na Slovensku. „Jak snadné,“ chtělo by se říci.

Jenomže při tom všem jaksi zapomínáme, jaké je stanovisko Boží a jaká je daná situace, osoba nebo problém „doopravdy“, tj. tak, jak jej vidí Bůh. Někdy se dokonce v prostředí evangelikálních křesťanů, ale i různých mladistvých „starců“ dozvídáme zcela jasně a přesně, co a jak je a co se jak stane a proč... Odpovědi pro nás a pro celý svět jsou zde jednou jasně dány a „předem připraveny“, všechno je jasné, není o čem přemýšlet a ani o čem pochybovat.

Jasně se pak někdy ukáže prstem na ty dobré a spravedlivé a pak na ty peklu propadlé a špatné... Jak krásné, jak prosté... Opravdu zde pak nezbude místo na nějaké „intelektuální rozlišování“ a na „nějaké jemňůstky“. Hlavně, že je pak „vsjo jasno“ – jak se říkalo v dobách komunismu.

Co je ale nakonec jasné? Znamená být křesťanem opravdu mít ve všem jasno a mít na všechno odpověď? Anebo znamená být křesťanem sklonit se s pokorou před tajemstvím Boha, tajemstvím člověka a tajemstvím světa a prosit trojjediného Boha o osvětlení? Zajisté, ve věcech víry a důvěry v Boha by měl mít křesťan a zejména pravoslavný křesťan jasno. Jak ale naložit se složitostí světa? Jak odpovědět na palčivé otázky tajemství světa a života v něm?

Jaký je správný postoj k tomu, co nám je jasné a co nejasné? Co o tom říká Bible? Co o tom říká pravoslavná tradice? Především se v listu sv. apoštola Pavla ke Korintským mluví o rozli-

šování duchů jako o jednom ze zvláštních darů, „*kteří působí jeden a týž Duch, který uděluje každému zvláštní dar, jak sám chce.*“ (1 K 12,11) V listu k Židům se pak mluví o těch, „*kdo mají cvičením své smysly vypěstovány tak, že rozeznají dobré od špatného.*“ (Ž 5,14) Sv. apoštol Pavel se modlí za Filipské, aby se jejich „*láska ještě více rozhojňovala a s ní poznání a hluboká vnímavost: abyste rozpoznali, na čem záleží, a byli ryzí a bezúhonní pro den Kristův, plní ovoce spravedlnosti, která z moci Ježíše Krista roste k slávě a chvále Boží.*“ (F 1,10) V listě sv. apoštola Pavla k Římanům dokonce čteme velmi ostrý odsudek těch, kteří spoléhají na zákon: „*Chlubí se Bohem a tím,*

že znáš jeho vůli, a vyučován zákonem dovedeš rozpoznat, na čem záleží. Myslíš si, že jsi vůdcem slepých, světlem těch, kteří jsou v tmách, vychovatelem nevzdělaných, učitelem nedospělých, protože máš v zákoně ztělesnění všeho poznání a vší pravdy. Ty tedy poučuješ druhého a sám sebe neučíš?“

Jak plyne z uvedených, ale i z mnoha dalších výroků Písma, dar rozlišování a zejména dar rozlišování duchů není něčím samozřejmým a nelze si ani namlouvat, že je snadno dosažitelný pouze plněním zevních přikázání a norem, aniž se člověk doopravdy odevzdal do rukou Božích.

Mnozí svatí otcové nás vybízejí k tomu, abychom především usilovali o dar správného rozlišování, správného úsudku – nepochybně právě proto, že správné rozlišování a správný úsudek je velmi důležitý, pokud doopravdy usilujeme o spásu své nesmrtelné duše a chceme svůj život i všechno kolem nás vidět a nazírat z Božího hlediska, z Boží strany.

Jenom pokud budeme mít správný úsudek – dar rozlišování, dokážeme se ve svém životě správně orientovat a usilovat o to, čeho je nám opravdu zapotřebí – ke spáse. Potřeba daru správného rozlišování je pak nesmírně důležitá pro otce duchovní, kterým je svěřena služba vést církevní obce a věřící. Zde, jak ukazují rady svatých otců i našich starců, nemá místo ani uniformita, ba ani bezduché zákonictví. Opravdoví duchovní učitelé a vůdcové – protože dokáží duchovně rozlišovat, dokáží také doopravdy vést své často velmi rozdílné duchovní děti ke spáse.

Často to dělají paradoxním způsobem, který se někdy může zcela vymykat naší zkostnatělé představě o tom, co je správné a špatné a jak se to či ono má dělat v každodenním životě, který je ale nerozlučně spjat s naším životem duchovním.

Bohužel se lidem někdy ani v prostředí církve neudaří vyhybat se „ideologizování“ dobré zvěsti o spáse člověka. To se pak projevuje četnými posudky, odsudky a rozsudky a také projevy normativismu a juridismu, jež jsou pravým opakem radostné zvěsti o Kristově zmrtných-

vstání a spáse člověka, zvěsti o jeho vysvobození ze zákona hříchu a smrti.

Jak ale nazírat na početné příkazy a zákazy, se kterými se v církvi setkáváme? Jak naložit s kánony? Co dělat s pústy a praktickými nařízeními o návštěvě služeb Božích? S příkazy a zákazy týkajícími se každodenního života pravoslavného křesťana?

Zde opravdu nemusíme a nesmíme pochybovat o jejich platnosti a nadčasovosti a musíme vědět, že každé nedodržení, opomenutí či zlehčení je doopravdy odpadnutím od normy. Od toho, jak máme žít, abychom byli spaseni.

Ale musíme také vědět, že všechny kánony a předpisy a především svatou tajinu zpovědi a svatou tajinu eucharistie nám církvi nabízí jen a pouze proto, abychom byli spaseni a dosahovali již teď, na této zemi, života věčného ve společenství s Bohem a jeho svatými.

Zde však mají někteří věřící lidé tendenci všechny vnější přikázání a předpisy absolutizovat a činit z jejich dodržování základ spásy. Jiní pak předpisy a nařízeními pohrdají a myslí si, že opravdová svoboda křesťana se realizuje bez toho, že by na tzv. „vnější věci“ se měl brát jakýkoliv zřetel.

Právě zde nás církev vybízí ke správnému rozlišování. K tomu, abychom rozlišovali to, co je dobré pro naši spásu a spásu bližního, a to, co vede k odpadnutí od Boha a k zatracení. K rozlišování mezi tím, co je bezduchý juridismus a skutkářství, a tím, co nám a našim bližním velmi pomáhá v duchovním životě.

Co tedy máme dělat? Jak být spasen? Dodržovat pravidla, anebo třeba někdy jednat i ve zdánlivém rozporu s nimi? Brát zřetel na svoje omezené možnosti, anebo vsadit všechno na jednu kartu? Jak doopravdy duchovně žít?

Bez daru rozlišování se zde neobejdeme a od-souvat duchovní život a tedy i náš pravý věčný život kamsi do budoucna, kamsi do „života po životě“ se nevyplácí. Už i proto, že každá chvíle a každý den zde na zemi je nám dán, abychom se správně rozhodli a rozlišovali. Modleme se, ať Bůh osvítlí naši mysl a vede náš úsudek tak, abychom vždy kráčeli k němu.

ROMAN JURIGA

BŮH JE LÁSKA

„Je mi 90 let a moc mi to už nejde,“ píše se v dopise, který nám napsala naše možná nejstarší čtenářka. Dojal nás svou upřímností, a proto ho zveřejňujeme v téměř úplném znění.

28. dubna na Velikonoční pondělí mě neteř Jitka pozvala do Karlových Varů.

Karlovy Vary mám velice ráda a jsou mi blízké i tím, že můj tatínek již v roce 1921 přijel z Polska, kde jsme bydleli, se léčit na ledviny. Byl to omyl, nepomohlo mu to – zemřel v roce 1922. Také já po operaci žlučníku jsem na doléčení musela do Varů, kde jsem vždy navštěvovala chrám sv. apoštolů Petra a Pavla. Jak mne ale přivítal chrám tentokrát, to ani nelze vyslovit! Po dlouhých letech uslyšela jsem bohoslužbu a krásné zpěvy v církevní slovanštině. Bohoslužbu vedl Jeho Blaženost Kryštof, metropolita českých zemí a Slovenska spolu asi s 10 dalšími duchovními. Následovalo procesí kolem chrámu, zvonily zvony – vše bylo velkolepé. Nejvíce mne překvapilo, když metropolita Kryštof uprostřed své promluvy vyslovil moje jméno! Pozval mne, abych přistoupila blíž k oltáři a tam mi předal Řád sv. Cyrila a Metoděje za zásluhy a obětavou práci ku větší slávě svatě pravoslavné církve. Zvlášť si vážím toho, že mi ho předával metropolita osobně, neboť před 30 lety jsme ho poznali jako o. Radima v Hořovičkách a Podbořanech, kde jsem tehdy zpívala ve sboru a on začínal svou pastýřskou cestu. Otec Radim tak svou píli, studiem dosáhl toho nejvyššího stupně v pastýřské službě a svým upřímným pohledem, laskavým úsměvem si získal i úctu a lásku nás všech.

Vše bylo důstojné a pro mne dojemné. Můj Bože, to si ani nezasloužím! My staří lidé máme každý svůj trezorek, kam si ukládáme své paměti. Vracím se k nim a ptám se, kde to začalo? Kam padlo zrno víry v Boha, když mě maminka učila jednoduchou modlitbičku Andělíčku, můj strážníčku? Ve škole to již byl Otců nás na začátku a na konci vyučování. Byly to hodiny vyučování Starého a Nového zákona. To vše jsem přijímala s veškerou vážností. Každou neděli návštěva bohoslužby. Ve Zdoblamově na Volyni jsme měli dva kostely. Jeden větší, který navštěvovali osoby

ruské a ukrajinské národnosti a druhý malý monastýr, kam chodili Češi. Také po pravé straně oltáře byla ikona v životní velikosti sv. Václava. V roce 1939, kdy nás obsadil SSSR, monastýr zbouřali. Moje rodiče označili za kapitalisty, všechno nám sebrali a vyhnali nás z domu. V roce 1941 začala 2. světová válka. V našem kraji se střídaly vlády. Po skončení války začalo velké stěhování národů. Nás zavál osud do Žatce. Ihned jsme se zajímali o pravidelné pravoslavné bohoslužby. Žádný pravoslavný svatostánek tu nebyl. Nejdříve se konaly bohoslužby v bytě p. faráře Kratůka, později v bytě p. faráře Zacha. Z řad našich krajanů byla jmenována delegace: A. Pánek, V. Kazda a M. Pokorný se žádostí k děkanskému úřadu o propůjčení jednoho z 5 kostelů pro naše bohoslužby. Po roce bylo této žádosti vyhověno a malý kostel sv. Jakuba ze 14. století nám byl propůjčen na 99 let. Ihned jsme začali s opravami a o. Andrej Kolomacký přizpůsobil oltář pro pravoslavné bohoslužby. Vše se dělo svépomocí. Byl založen pěvecký sbor, který se brzy rozrostl na 32 zpěváků pod vedením Olgy Maščákové. Vše to bylo konáno s Boží pomocí a láskou k vlasti. 20 let jsme konali tuto obětavou práci pro blaho a rozkvět pravoslavné církve. Když byl nový farář jmenován pro Žatec, mátiška založila svůj pěvecký sbor a nám byl přístup na kůr zakázán. V roce 2004 po 58 letech nám římskokatolická církev zdarma převedla kostel sv. Jakuba do vlastnictví. Díky Bohu.

Dnes s odstupem času pám se, zda si moje vyznamenání zasloužím? Jak ráda bych se rozdělila se všemi. Jsou to moji rodiče, sourozenci, přátelé, všichni dobří lidé, které jsem v životě poznala a od kterých se mi dostalo dobra a lásky. Všem upřímný dík. Bůh je láska!

26. září v Žatci

ANNA MARTIŠOVÁ

ZESNULA MARIE NOVÁKOVÁ

20. září jsme se v chrámu sv. Václava v Litoměřicích rozloučili se sestrou Marií Novákovou, která zesnula náhle ve věku 67 let. Odešla žena příkladného života, vroucí víry a lásky k církvi. Se sestrou Marií Novákovou, účetní rady církevní obce v Litoměřicích a maminkou prot. Dr. Petra Nováka, představeného olomoucké katedrály, se přišlo rozloučit nebývalé množství věřících. Nad zesnulou služebnicí Boží četlo duchovenstvo žalost, uložena byla do rodinného hrobu v nedalekých Žitenicích. Během týdne se sloužily panychidy v Litoměřicích i na jiných místech republiky.

Také metropolita Kryštof vykonal zádušní sva-

tu liturgii za zesnulou služebnicí Boží Marií Novákovou z Litoměřic, a to v den jejího pohřbu 20. září. Bohoslužba se konala v chrámu svatého Ducha v Šumperku. Sestra Marie patřila mezi sloupky litoměřické církevní obce. Vzorně vychovala čtyři děti a byla prakticky adoptivní matkou všech mladých v chrámu sv. Václava v Litoměřicích. Metropolita Kryštof doprovázel na místo posledního odpočinku i její maminku Antonii, o kterou se sestra Marie příkladně starala, i otce Alexandra, jednoho z osvoboditelů Československa – člena Československého armádního sboru generála Ludvíka Svobody. Věčná paměť.

PRAVOSLAVNÝ SVATEBNÍ OBŘAD V ŠUMPERKU

Manželé Václav a Vladimíra Polachovi z Lanškrouna byli oddáni dne 20. září 2008 v chrámu svatého Ducha v Šumperku. Svatební obřad spolu s místním duchovním správcem, duchovními z Lanškrouna a Zboje na Slovensku vykonal metropolita Kryštof, který ve svém kázání zdůraznil novomanželům velikost Boží lásky, činní manželské společenství místem vzájemné úcty, lásky a pomoci. Při svatbě zpívalo pěvecké trio chrámu sv. Cyrila a Metoděje v Lanškrouně a velký smíšený sbor města Lanškrouna.

Sestra Vladimíra pochází z rozvětvené pravoslavné rodiny z Lanškrouna, která byla vždy oporou místní pravoslavné církevní obce. Její manžel Václav, občanským jménem Radim, přijal pravoslavnou víru po dlouhém uvážení i řádné katechezi a byl pokřtěn ve vodní nádrži v obci Zboj na Slovensku. Novomanželům Václavovi a Vladimíře přejeme mnohá a blahá léta.

PADESÁTINY IGUMENA KOSMY

Igumen Kosma (Büchl), představený monastýru sv. Prokopa Sázvského v Mostu oslavil 1. října 2008 své padesátiny. Otec Kosma pochází ze Švýcarska. Řadu let byl pravoslavným duchovním správcem v Kostnici. Letošního roku, s poženáním patriarchy Moskevského celé Rusi Alexije

II., přešel do kléru pražské eparchie. Jubilantovi, metropolita Kryštof udělil při svaté liturgii v den jeho padesátých narozenin právo nošení kříže s ozdobami. Otcí Kosmovi gratulovali též duchovní působící v Praze, zaměstnanci metropole a zaměstnanci pražské metropole.

METROPOLITA KRYŠTOF NAVŠTÍVIL ŘECKO

Metropolita Kryštof nejprve navštívil starobylý monastýr sv. Jana Předchůdce Kyniga v Athénách (jméno monastýru se odvozuje od igumena Basila Kyniga, který ho ve 12. století velmi povzněl). K naší církvi má monastýr dlouholetou vřelou duchovní vazbu. Igumena Tabita spolu s komunitou sester denně vznáší modlitbu za Pravoslavnou církev v českých zemích a na Slovensku, za zdraví a spasení všech jejích členů. Tento duchovní vztah se prohloubil 4. září 2008, kdy zde v den svátku novomučedníka sv. Gorazda arcibiskup pražský a metropolita českých zemí a Slovenska Kryštof vykonal archijerejskou svatou liturgii spolu s představiteli athénské duchovenstva, univerzity a diplomatického sboru. Poprvé v dějinách

byl slaven náš jediný mučedník 20. století v metropoli řeckého pravoslavného národa. Duchovní i svěští představitelé Řecka se tak mohli dozvědět nejen o mučednické smrti sv. vladky Gorazda, ale i o jeho misijním a pastýřském díle.

Vladky Kryštof navštívil ve dnech 6.–7. září 2008 také město Kalamatu na jihu Peloponesu, které loňského roku zažilo děsivé požáry. Setkal se s místními rodinami, které živel nejvíce zasáhl, a díky darům brněnských a pražských pravoslavných křesťanů také finančně podpořil církevní podpůrné projekty na pomoc postiženým. V neděli 7. září 2008 vykonal v chrámu sv. Mariny archijerejskou liturgii a poskytl rozhovor místnímu deníku.

SVĚCENÍ DOMOVNÍHO CHRÁMU V KARLÍNĚ

Domovní chrám ke cti tří sv. hierarchů Řehoře Bohoslovce, Jana Zlatoustého a Basila Velikého vysvětil v neděli 21. září 2008 metropolita Kryštof v propůjčeném Vojenském újezdě v Praze 8 – Karlíně. Kaple bude sloužit pro výuku v rámci působnosti nedělní školy. Na vybudování tohoto Božího stánku se podílelo několik obětavých nejménovaných pravoslavných křesťanů z Prahy.

První svatou liturgii v domovní kapli tří sv. hierarchů sloužil metropolita Kryštof spolu s archimandritou Sergijem v pondělí 22. září 2008, v den svatých Jáchyma a Anny podle juliánského kalendáře. Liturgický zpěv řídila sestra Světlana, která též zpěvu vyučuje v nedělní škole.

VÝBĚR Z USNESENÍ ZE ZASEDÁNÍ EPARCHIÁLNÍ RADY PRAŽSKÉ EPARCHIE ZE DNE 18. 9. 2008

Vladky Kryštof svolá 11.11. do Resslerovy 9a arciděkany pražské eparchie, aby došlo k rozhraničení farností. Na pozvánce bude výzva, aby přijeli s již připraveným návrhem rozhraničení.

Eparchiální rada žádá osvětový odbor pražské eparchie o vytvoření koncepce zkoušky z češtiny pro duchovní ze zahraničí s při-

hlédnutím k liturgickým a administrativním potřebám. ER vyslechla informace o. Týmala o touze věřících ze Strakonic konat bohoslužby a doporučuje, aby připravili žádost.

Další zasedání bude 11.12.

ZAPSAL PAVEL MILKO, TAJEMNÍK ÚER
PRAŽSKÉ PRAVOSLAVNÉ EPARCHIE

Z PROGRAMU METROPOLITY KRYŠTOFA VLADYKA S POMOCÍ BOŽÍ HODLÁ:

NEDELE 2. LISTOPADU

▶ v 10:00 hod. sloužit v chrámu Narození přerodivé Bohorodice v Kadani

PONDĚLÍ 3. LISTOPADU

▶ 17:30 – 19:30 modlitebně zahájit cyklus filmových večerů „Prameny pravoslavi“, které se budou konat každé 1. pondělí v měsíci v hotelu Icon, V jámě 6, Praha 1 a přednést úvodní přednášku o duchovních učitelích – starcích. Téma večera: Divoťvůrce Serafim Sárovský

STŘEDA 5. LISTOPADU

▶ v 6:00 hod. sloužit archijerejskou liturgii v kapli sv. Jana Bohoslova v semináři PBF UP v Prešově

NEDELE 9. LISTOPADU

▶ v 9:00 hod. sloužit sv. archijerejskou liturgii v chrámu Všech svatých v Českých Budějovicích

ÚTERÝ 11. LISTOPADU

▶ v 8:00 hod. účastnit se bohoslužeb v kapli sv. Gorazda v katedrálím chrámu sv. Cyrila a Metoděje v Praze 2, Resslerova 9a a požeňnat zasedání arciděkanů pražské eparchie

STŘEDA 12. LISTOPADU

▶ v 6:00 hod. sloužit archijerejskou liturgii v kapli sv. Jana Bohoslova v semináři PBF UP v Prešově

PÁTEK 14. LISTOPADU

▶ v 9:00 hod. sloužit archijerejskou liturgii v chrámu Zesnutí přerodivé Bohorodice v Praze 3 na Olšanech

15. – 19. LISTOPADU

účastnit se konference o míru konané na Kypru a pomodlit se spolu s arcibiskupem kyperským Chrisostomem za mír celého světa

PÁTEK 21. LISTOPADU

▶ v 10:00 hod. sloužit archijerejskou liturgii v chrámu sv. Michala v Kinských sadech v Praze 5, v den svátku sv. Michala

NEDELE 23. LISTOPADU

▶ v 9:00 hod. sloužit archijerejskou liturgii v chrámu sv. Cyrila a Metoděje v Lanškrouně

STŘEDA 26. LISTOPADU

▶ v 6:00 hod. sloužit archijerejskou liturgii v chrámu semináře PBF UP v Prešově

PÁTEK 28. LISTOPADU

▶ v 10:00 hod. modlitebně zahájit mezinárodní konferenci věnovanou postavení konstantinopolského patriarchátu v pravoslavné církvi, která se bude konat v historických prostorách Univerzity Karlovy v Praze

SOBOTA 29. LISTOPADU

▶ v 9:30 hod. sloužit archijerejskou liturgii spolu se členy posvátného synodu v katedrále sv. Cyrila a Metoděje v Praze 2, Resslerova 9a a formou díkůvzdání poděkovat u příležitosti 10. výročí za udělení tomosu o autokefalitě konstantinopolským patriarchátem

NEDELE 30. LISTOPADU

▶ v 10:00 hod. sloužit archijerejskou liturgii v chrámu Zvěstování přerodivé Bohorodice v Praze 2, Na Slupi 4a

PROSÍME LASKAVĚ ČTENÁŘE
O FINANČNÍ PODPORU NAŠEHO ČASOPISU

SVÉ DARY ZASÍLEJTE NA VLASTNÍ ÚČET
HLASU PRAVOSLAVÍ v češtině

Raiffeisenbank, a.s.
č.ú. 5011103614/ 5500
pro převod ze zahraničí
IBAN CZ285500000005011103614

POKUD CHCETE ZASÍLAT ČASOPIS,
OBJEDNEJTE HO NA ADRESE
Pravoslavná církev v českých zemích
Dělostřelecká 1
160 00 Praha 6
k rukám m. Heleny Novákové
tel. 224 315 015

nebo e-mailem:
redaktor@hlaspravoslavi.cz
prostřednictvím sms
na čísle 775 378 231

Příspěvek na tisk jednoho čísla činí
v roce 2008 podle současné ceny za tisk
24 Kč + poštovné

Celoroční předplatné za 1 číslo
činí 288,- Kč + 154,- Kč poštovné
celkem 442,- Kč

**Za všechny vaše
příspěvky i dary vám
ze srdce děkujeme!**

VYDÁVÁ PRAVOSLAVNÁ CÍRKEV V ČESKÝCH ZEMÍCH
S POŽEHNÁNÍM +KRYŠTOFA,
ARCIBISKUPA PRAŽSKÉHO A METROPOLITY
ČESKÝCH ZEMÍ A SLOVENSKA

Číslo 10/2008 ročník LXIII

DĚLOSTŘELECKÁ 7
160 00 PRAHA 6
P.O. BOX 655, CZ-111 21 PRAHA 1
E-MAIL: REDAKTOR@HLASPRAVOSLAVI.CZ
WWW.HLASPRAVOSLAVI.CZ

REGISTRACE
MK ČR E 248

ŠÉFREDAKTOR
PhDr. SVATAVA MARIA KABOŠOVÁ
KABOSOVA@SEZNAM.CZ
TEL. 775 378 231

ODPOVĚDNÝ REDAKTOR RUSKÉ PŘÍLOHY
JEREJ MGR. OLEG MACHNĚV
OLEGM@POST.CZ
TEL. 737 755 651

EDITOŘI
ARCHIMANDRITA ThDr. MAREK KRUPICA, Th.D.
DIÁKON MGR. HANUŠ NYKL
MGR. ROMAN JURIGA
JEREJ DAVID DUDAŠ

REDAKCE
OSVĚTA A PRAVOSLAVNÁ DUCHOVNOST:
PhDr. JAKUB JIRÍ JUKL,
MGR. EVA ŠUVARSKÁ, JEREJ MGR. JAN TÝMAL
PRAVOSLAVNÁ MLÁDEŽ: LIBUŠE PÍPKOVÁ, DiS.
OLOMOUCKO-BRNĚNSKÁ EPARCHIE: EVA JURIGOVÁ

SPRÁVCE PORTÁLU HLASPRAVOSLAVI.CZ
DALIBOR JAN KOČI

JAZYKOVÁ ÚPRAVA
PhDr. MARTA HOLMANOVÁ

GRAFIKA
TOMÁŠ LANGER

ADRESA PRO ZASÍLÁNÍ PŘÍSPĚVKŮ:
SVATAVA MARIA KABOŠOVÁ,
U ZELENÉHO PTÁKA 12, 148 00 PRAHA 4

REDAKCE SI VYHRADŽUJE PRÁVO NA PŘÍPADNÉ ÚPRAVY ČI KRÁCENÍ
ZASLANÝCH PŘÍSPĚVKŮ. REDAKCÍ NEVYŽÁDANÉ RUKOPISY, FOTO-
GRAFIE A KRESBY SE NEVRACEJÍ. AUTORSKÉ ČLÁNKY, PŘEKLADY
A FOTOGRAFIE JSOU DAREM CÍRKVI A AUTÓRI SI NENÁROKUJÍ AUTOR-
SKÝ HONORÁŘ VE SMYSLU AUTORSKÉHO ZÁKONA. OTIŠTĚNÉ MATE-
RIÁLY NELZE ROZŠÍŘOVAT BEZ SOUHLASU REDAKCE NEBO AUTORA.

SVĚCENÍ CHRÁMU SV. MICHALA PO OPRAVĚ

**DŘEVĚNÝ CHRÁM SV. MICHALA V KINSKÉHO SADECH V PRAZE 5,
NA PETŘÍNĚ, BUDE VYSVĚCEN PO OPRAVĚ V SOBOTU
DNE 18. ŘÍJNA 2008 V 10:00 HODIN
SVĚCENÍ VYKONÁ METROPOLITA KRYŠTOF S DUCHOVENSTVEM.**

*Po svěcení bude sloužena archijerejská svatá li-
turgie v jazyce českém, staroslověnském a rumun-
ském. Chrám sv. Michala bude nadále místem pro
konání pravoslavných bohoslužeb.*

*Zároveň se zpřístupní tato jedinečná památka
lidové architektury po mnoha letech veřejnosti.*

*Vrch Petřín patří k nejoblíbenějším vycházko-
vým místům Pražanů – a přece jen málokdo ví, co
se v sadech ukrývá. V místech nynější půvabné
zahrady Kinských se až do třicetileté války rozklá-
daly vinice a později tam měl vzniknout „národopisný sad“. Mezi horním a dolním jezirkem se tyčí
nádherná dřevěná sakrální stavba. Jde o vzácnou
památku, roubenou dřevěnou lidovou stavbu
chrámu z 18. století, který původně stál v obci
Velké Lúčky na Podkarpatské Rusi. V roce 1793
ho poprvé přemístili do Medvěděvců u Mukačeva
a podruhé putoval rozebrán na části v roce 1929
po železnici do Prahy a po pečlivém sestavení byl
v den 10. výročí podpisu mírové smlouvy v Saint
Germain slavnostně předán Pražanům pro „národopisný sad“ v zahradě Kinských.*

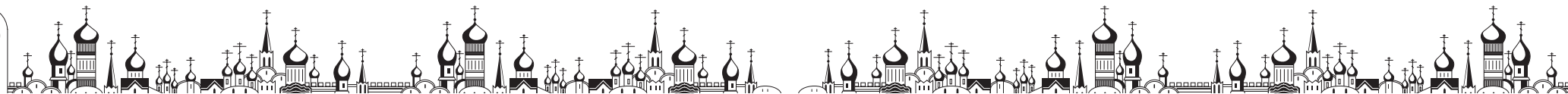
*Do zahrady se dostanete z Kinského náměstí,
také z Holečkovy ulice po opraveném schodišti
(náročnější stoupání) nebo z ohybu ulice Na Hře-*

*benkách (u hotelu Vaníček) či příjemnou procház-
kou od studentských kolejí na Strahově.*

*V chrámu, který díky péči vladyky Kryštofa naše
církev získala do pronájmu, se budou sloužit boho-
služby zatím příležitostně, neboť je potřebné ještě
dokončit jeho opravy.*

*Další archijerejskou liturgií zde bude sloužit
metropolita Kryštof v den svátku sv. archanděla
Michaela, v pátek 21. listopadu v 10 hodin.*

ZVEME VÁS NA FILMOVÉ VEČERY PRAMENY PRAVOSLAVÍ

3. LISTOPADU

v 17:30 hodin v hotelu ICON, V jámě 6, Praha 1

Téma: Duchovní učitelé – starci. Ctihodný Serafim Sárovský

Setkání modlitebně zahájí a úvodní slovo o duchovních učitelích
– starcích přednese Jeho Blaženost Kryštof, arcibiskup pražský a metropolita
Pravoslavné církve v českých zemích a na Slovensku.

Cyklus filmových večerů „Prameny pravoslavi“, které se budou konat každé 1. pondělí
v měsíci v hotelu Icon, uvádí režisérka Svatava Maria Kabošová s hosty. Na prvním
večeru bude promítnut film Divotvůrce Serafim Sárovský a Archandělské klíče.

ZVEME VÁS DO KATEDRÁLY SV. CYRILA A METODĚJE

V PRAZE 2, RESSLOVA 9A

SVATOU LITURGIÍ JANA ZLA TOUSTÉHO

V ŘECKÉM JAZYCE, KTERÝ JE JEJÍM ORIGINÁLEM,
BUDE SLOUŽIT METROPOLITA KRYŠTOF

V SOBOTU 1. LISTOPADU 2008 V 9:30 HODIN

PŘI LITURGIÍ ZAZNÍ ORIGINÁLNÍ BYZANTSKÉ DUCHOVNÍ MELODIE.

WWW.HLASPRAVOSLAVI.CZ

**CHCETE-LI MÍT PŘEHLED O TOM, CO SE DĚJE?
STAČÍ NAVŠTÍVIT NÁŠ PORTÁL:**

aktuální informace a zprávy

zasílání pozvánek e-mailem (je ale potřebné zaregistrovat
na portálu svou e-mailovou adresu, pokud nevíte jak – ptejte se)
zpravodajství z domova i ze zahraničí

nově: neustále aktualizovaná stránka metropolity Kryštofa
využijte možnosti internetové služby modlitební pomoc
a připojte se také k prosbám

připravujeme internetové přenosy bohoslužeb

POMOZTE NÁM. HLEDÁME SPOLUPRACOVNÍKY I DÁRCE
NA ZABEZPEČENÍ CHODU SERVERU.